

Kòritò
ǒ Kànìsà tò Pòlò andí wemberè
tí bhàrụwà
Yàrí bhàrụwà ọ̀ ị̀ nòtù
ádròdrò dhu tí dhu

Yàrí bhàrụwà nandí ní Pòlò, Yèsù bhà uvi-tatále. Kängbe ndi Kòritò tó kigò ǒ Kànìsà wemberè tí, mbèmbè iwà imbò kumì atò nùdà Yèsù ka kúgù dhu-dzidò rórò (Kas 18.1-3). Kándí bhàrụwà ndi Kànìsà tò mbèmbè iwà imbò atò nùdà rórò. Ndi kàsùmì ǒ kátù ndi Efesò tó kigò ọ̀.

Kòritò ni'ì Àkayà tó pbirì ǒ ádrùngbá kigò (Kòmbí ka kárí ndi pbirì ànzi Pbagìríkí tó pbirì tí). Ndi kigò ǒ ị̀ ale-tidò ni'ì dhèdhèrò pbirì ǒ bhà: Pbagìríkí mà, Pbarómá mà, Pbayàhúdí mà. Tdũ ị̀ a'ù Yèsù rò, ị̀ ale nzínzì ǒ ábhò ale nyú nóongónà sànamũ-nzo-owù nungu, 'àdè dhèdhèrò irèta-tidò-owù nungu átò.

Pòlò náabà màkürù dhèdhèrò ale-ti'òná rò Kòritò tó kigò ǒ Kànìsà ǒ arí ndònzì dhu dǒ (1Kò 1.11; 5.1). Ndi kigò ǒ pbàkrìstò náazè dhu ní Pòlò ritè ìngbà dhu bhéyi màtì ị̀ ádè òko inzà Yèsù ná'ù ale nzínzì ǒ dhu fíyò. Ní wemberè tó pbindà bhàrụwà ǒ, Pòlò rí dhu àndí yà ndi ndábà màkürù dǒ, ndàdè dhu àdu yà tsùnà ka kóngù dhu dǒ.

Bhàrụwà-nyìtì ka kóhù tí dhu

- Bhàrụwà-dòkpa (1.1-9).

- Ìndrũ-õnga rĩ ndùndo Kànìsà ۆ dhu (1.10-4.21).
- Ìnzá ìndrũ àkă 'ònzì m̀nỳǹǹ dhu mà, ì nùmbă ale àkănà 'òkò tí fĩ-dzá dhu mànà dhu (5.1-7.40).
- Phàkrístò rĩ'ì d̀ỳỳà ìtírò Kàgàwà-nyìkpó ۆ dhu (8.1-11.1).
- Sòmă-dzà ۆ vèbhále mà kpabhále mànà àkă 'ì'ì nà ófò mà, Ádr̀ngbăle Yèsù àbhũ rí kirè ònyè dđ dhu mànà (11.2-34).
- Ẹl̄l̄à-Alafí arúbhõna dhèdhèrò pèrè-tidò, kà nĩ ka kádù kasu ònzì tí Kànìsà ۆ dhu mànà (12.1-14.40).
- Krístò ingbè ndì ɔve-bvè rò dhu dđ Yèsù ná'ù ale nùngbeya ì dhu nídè dhu (15.1-58).
- Bhàr̀wà rĩku dòná rò dhu (16.1-24).

*Polò rĩ Kòritò tó kigò ۆ phàkrístò nóvì dhu
(1Kò 1.1-7; Kas 18.1-11; Fil 1.3-6; Kòl 1.3-6)*

¹ Yàrí bhàr̀wà nàndĩ ní ima, Polò, yà Kàgàwà ànzì ndì nyú ndì ndózè ka dhu bhěyi rì'ì Yèsù Krístò bhà uvitatále tí ale. Mă mí'ì atdíkpá àlě t'ádònà Sòsìtèni* mànà.

² Ma màndĩ dhu fũkù, Kòritò tó kigò ۆ rĩ'ì Kàgàwà bhà kànìsà tírò. Nyĩ ní yà nyĩ nyú'ò nyĩ nyĩl̄l̄ Kàgàwà-nyìkpó ۆ Yèsù Krístò nyĩ nyá'ù dhu-otù ۆ ale. Kàgàwà únzì nyĩ ndíńĩ nyĩ nyoko tí p̀b̀ndà ale tí, kóró ngũkpà ale kākà àlě tó Ádr̀ngbăle Yèsù Krístò-ɔvò ìfũ arí kóró ngari ۆ mànà. Ndi Yèsù Krístò ní abádhí tó Ádr̀ngbăle, ndirò ka ní àlě tó Ádr̀ngbăle átò.

* **1:1** 1.1 Kas 18.17

3 Àlě t'Ábanà Kàgàwà mà, ndi àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò mànà nákǎ 'àso nyǐ, 'àdù nyǎbhụ nyòkò màrùngà ǒ.

Yěsù Krístò-otù ǒ àlě karábàna asota

4 Ma marí òtso àbhù bìlìnganà pbàkà Kàgàwà tò okúku dò rò, yà Kàgàwà ábhụ nyǎbà Yěsù Krístò-otù ǒ idzinga-okú dò rò.

5 Obhó tí, Krístò mànà fùkú ungbòta-otù ǒ, Kàgàwà írǎ nyǐ kóró dhu nǐ, ròsè dòtsí ní yà ale-do àlǔ rí òte ùno nyǐ nyárí dhu mà, inga nyǐ nyúni dhu mànà dhu nǐ.

6 Krístò dǒ ka káwe dhu nábà ngari òbi nyú nà afíku ò.

7 Ndi dhu bhěyi ní ndi, yà àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò rǐ ndìtè kpangba ònà idho òdo nyǐ nyǐ ònanǎ, rùkú ndi nòtdì Ìlǎ-Àlafí aríbhona ìndrù tò perè rǐ mbǎ ì'ì atdí màtí.

8 Ka ní ndi nyǐ nabhùya nyíkò pòtsó, ràrà àhụ yà adzi ǒ dhu-tsù rǐ ndòdì dhu ò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, nyòbhụ rí atdí afátá dǒ màtí atdí ale mà ní'íya ìmbǎ, wò ndi àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò rìngò ònà idho ǒ.

9 Kàgàwà ní ndi ndùnò dhu ìfù arí ale. Àbadhi ní ndi nyǐ nunzi nyǔngbò nyǐ Idhùnà Yěsù Krístò, àlě tó Ádrùngbǎle mànà.

Ìndrù-ǒnga rǐ ndùndo Kànìsà ǒ dhu

10 Àbanǐnzó, ma mìtdè nyǐ ìtdè tí àlě tó Ádrùngbǎle Yěsù Krístò-òvò rǒ, ndínǐ nyǐ kóró nyǐ nyowu tí òte rǒ atdí dhu dǒ, ìmbǎ ìndrù-ǒnga rǐ ndùndo dhu ràdù ì'ì nzínzìku ǒ. Nyǐ nyàkǎ

nyòkò atdínga ǒ, nyí'ì atdí inga t'únita nà, nyǎdù ì'ì atdí irèta nà.

¹¹ Obhó tí, àbanǎnzó, Klǒè bhà-dzá-bhà-tsǔ, ma mǎrì dhu atsɔ rarí'ì nzínzíkɔ ǒ.

¹² Ma mátina yà dhu bhěyi: ìngbàtí ìli ndì ale mà nzínzíkɔ ǒ náarí vurò dhu ùno ngǎtsi ale rǔnɔna dhu nà. Atdí ale náarátina: «Ìma, ma ní Pòlò bhà ale,» ngǎtsi ale ràdù àtìna: «Ìma, ma ní Apòlò bhà ale.» Ndirò ngǎtsi ale arátina: «Ìma, ma ní Kefà* bhà ale,» ngǎtsi-tsí ràdù àtìna: «Ìma, ma ní Krístò bhà ale.»

¹³ Ní, Krístò-ǒnga núndò tí ùndo ndì? Tí ima Pòlò ndi ka kutó ma mùsàlabhà dǒ okúkɔ dò rò? Nyí nyalú tí bàtizò, ima, Pòlò nòovò rǒ?

¹⁴ Ma marí òtso àbhǔ Kàgàwà tò, inzà ma mábhɔ bàtizò nzínzíkɔ ǒ atdí ale tò màtí dhu-okú dò rò, pbétù, ma múbho ka fíyò ní Krìsipò* mà kèlě Gáyò* nà,

¹⁵ akye atdí ale mà náarana àtìna, nyí rálǔ bàtizò ovòdu rǒ nǎ.

¹⁶ Mbèmbè àdzo dhu ní, ma múbho bàtizò átò Stìfanù bhà-dzá-bhà tò dhu*. Ròsè kòrì ale dònǎ, ma mènì nzá iwà ma mábhɔ bàtizò ngǎtsi ale tò màtí dhu.

*Yèsù Krístò ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó
obi mà,
kàbhà dhu-ǒnga t'òvòta tó ófò mànà*

¹⁷ Krístò níivi nzá ma mǎrà bàtizò ùbho ìndrù tò, pbétù kivi ma ndínǎ ma mɔvɔ tí Ídzì Mákǔrù ìndrù tò. Kivi ma ndínǎ ma mara tí kòvò rǒ

---

* **1:12** 1.12 Kefà ní Péterù Pbagìríkí t'ávàna ǒ. * **1:14** 1.14 Kas 18.8 * **1:14** 1.14 Kas 19.29 * **1:16** 1.16 1Kò 16.15-17

inzá ma mìtsu ìndrű arí'ì nà dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta òtėdu ò rórò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, Krístò avè mùsàlabhà dǒ dhu níwí nzá ndi ndí'ì nà ádrùngbànga tó ɔbi.

18 Obhó tí, Krístò avè mùsàlabhà dǒ dhu tó màkürù òvo ka kí ìndrű tò dhu, nózù kǎkà dhòdhódhonganà ì uwíya tí arówu ale náarádù ìmbǎ tǐna nà dhu tí. Pbétù àlě tò, yà àlě igǔ kà rǐ rò, ndi màkürù rǐtèna ní Kàgàwà bhà ádrùngbànga tó ɔbi.

19 Obhó tí, Hǐlǎ Andítá ò Kàgàwà rǎtina:

«Ma minzaya dhu-ǒnga t'óvòta núni ale tó dhu-ǒnga t'óvòta.

Ma mabhùya yà inga t'únita nà arí'ì ale tó inga t'únita rùwí*.»

20 Nírò, ádhi pbá ale ndi dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà arí'ì? Ádhi pbá ale ndi Hyátá tó màlimò tí rǐ'ì? Ádhi pbá ale ndi yà kòmbí arí'ì adzi ǒ ka kádù òzànà ɔte tó kòngò tí? Kàgàwà nábhu tí nzá yà adzi ǒ dhu-ǒnga t'óvòta rǐ'ì ìmbǎ tǐna nà dhu tí?

21 Obhó tí, ìnzǐ ní ìndrű arí dhu-ǒnga òvò nǐ irèta-otù ǒ nga ndi ìndrű rǎdù Kàgàwà ùni Kàgàwà bhà dhu-ǒnga t'óvòta tó ǒfò ǒ nǐ. Pbétù, yà àlě karóvona ìndrű tò Ídzi Màkürù-otù ǒ nga ní ndi, Kàgàwà núudhé ndìgǔ ndi ná'ù ale nǐ, ìmbǎ atdídhená ale mà ràmbe ndi Màkürù òzù dǒ ìmbǎ tǐna nà dhu tí.

22 Tdǔ ì a'ù Ídzi Màkürù rò, Pbàyàhúdí náarózèna dhu ní, 'àla pé idho rǐ 'ùkǒ nǐ ize

* 1:19 1.19 Ìsa 29.14

angyi, ndirò ìnzì ní Pbayàhúdí náarónena dhu ní, 'irì pé dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta tó ote.

²³ Pbetù mǎ'i, mǎ mǎrí pbìndà Ídzi Màkürù ùno ale ní Krístò, yà mùsàlabhà dǒ ka kutó ale. Ní, ndi Ídzi Màkürù ùno ka kí ìndrù tó dhu náarádù Pbayàhúdí-ǒnga ìwà ìwa tí, ìnzì ní Pbayàhúdí ràdù kòzù ìmbǎ tǐna nà dhu tí.

²⁴ Pbetù, kǎkǎ Kàgàwà núunzi rì'ì pbìndà ale tí ale tó, ìmbǎ rì'ì Pbayàhúdí mǎtí, ndirò ngǎtsi nǐ ìnzì ní Pbayàhúdí mǎtí, Krístò rǐtèna dhu ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi mà, kàbhà dhu-ǒnga t'óvòta tó ófò màná.

²⁵ Obhó tí, yà ìndrù rǒzùna rì'ì ìmbǎ tǐna nà dhu tí Kàgàwà bhà Màkürù núdà wà ìndrù tó dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta. Ndirò yà abádhí rǒzùna rì'ì ivíví dhu tí Kàgàwà bhà Màkürù rǐ'ì obi nà ròsè ìndrù rǐ'ì nà obi dònǎ.

²⁶ Nírò àbanǐnzó, nyìrè pé nyí nyí'ì òná ófò, yà Kàgàwà únzi nyí nyí'ì pbìndà ale tí rò: ìnzì ní ábhǒ ale i nzínzikù ǒ rì'ì dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà àdhàdhì yà ìndrù rǐrèna dhu bhèyi. Ìnzì ní ábhǒ ale mà i nzínzikù ǒ rì'ì ádrùngbǎnga tó obi nà, ndirò ìnzì ní ábhǒ ale i nzínzikù ǒ ka kádù òzùnà kámá-tidò tí.

²⁷ Pbetù, Kàgàwà óvò yà adzi ǒ ale ràdù òzùnà ìmbǎ tǐya nà dhu tí ale, ndínǐ dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà ale-nyì niwù tí. Ndirò kǒvò ivíví dhu tí yà adzi ǒ ale ràdù òzùnà ale, ndínǐ obi nà ale-nyì niwù tí.

²⁸ Kávò yà adzi ǒ ale ràdù òzùnà àkyǎkyè dhu tí dhu, ndirò gàyàna ònzi abádhí rǐ dhu, yà ìmbǎ tǐya nà dhu tí rì'ì ìndrù-nyìkpó ǒ dhu, ndínǐ yà

àkăkă dhu tí ìndrũ rŏzùna dhu nugolo tí.

²⁹ Kănzì ka ndì dhu bhěyi, akye atdí ale mà náarana ndìdzi ndìtírò ɔnzíná nĩ.

³⁰ Kàgàwà ní ndì nyí nún gbò Yèsù Krístò mànà. Kăbhũ Krístò rì'ì àlě tò yà ndì ndarí dhu-ŏnga òvò nĩ irèta tí. Kà-tì ní, Krístò-otù ǒ kŏzù àlě obhónángatále tí, kũ'ò àlě àlě rìlă nyìkpóna ǒ, ndirò kũwũ àlě àlě tó nzérenga ǒ rò.

³¹ Àdhàdhì yà Ìlìlă Andítá náarúnona dhu bhěyi: «Ndì nòzè ndìdzì ndì ale, náká ndìdzì ndì Ádrùngbăle Kàgàwà-okú dò rò tí*.»

2

Krístò yà mùsàlabhà dŏ ka kutó dŏ màkũrù
(2Kò 4.5-7; Èfe 3.2-11; 1Yù 2.20,27)

¹ Àbanĩzó, ima nyú mà, yà fũrăbvù ma mărà àhũ, madù àrà órù ò aróko dhu yà Kàgàwà ìtè àlě tò nówò rŏ fũkù òná kàsùmì ǒ, ma mărà nzá ì dhu òvò rŏ fũkù ìdzidzò ɔte-tidò ǒ, ndirò ma mărà nzá kòvò rŏ yà adzi ǒ dhu-ŏnga t'òvòta tó irèta-tidò ǒ.

² Obhó tí, yà atdíkpá àlě kí'ì nyí mànà òná kàsùmì ǒ, ma mudhé ndínĩ ma mara tí òte rŏ dòná ní atdí dhu kèlě. Ndi dhu ní Yèsù Krístò, yà mùsàlabhà dŏ kutó dŏ màkũrù.

³ Ndirò, fũrăbvù ma mí'ì nínganí, ma mí'ì ivívinga nà, ma mí'ì ɔdɔ nà, madù àmbe ivi dŏ*.

⁴ Ma mărà dhu ùdhe rŏ, madù dhu òvò fũkù rò, ma mónzì nzá ì dhu ndínĩ ma midha tí afíkũ nyă'ù dhu yà dhu-ŏnga t'òvòta tó irèta

* 1:31 1.31 Yèr 9.23 * 2:3 2.3 Kas 18.8-10

náaríbhona ìndrũ tò òvòvù τε nĩ. Pbé̀tù ma mónzì i dhu Kàgàwà bhà Ìlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó obi nĩ,

⁵ ìnzì fùkú a'uta níidè tí ìndrũ arí dhu-ǒnga òvò nĩ irèta dǒ, pbé̀tù ndínĩ kídè tí Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó obi dǒ.

Ìlǎ-Alafí rĩ Kàgàwà arí dhu-ǒnga òvò tí dhu ìtè àlě tò dhu

⁶ Ìnè màtí kà rĩ'ì ndi dhu bhěyi rò, mã mání dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta tó dhu nóvò kǎkà iwà ó'ò afíya ònǎ rò ale tò. I dhu ní nzì yà adzi ǒ dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta-tidò, ndirò ka ní nzì yà adzi dǒ idzi nónyù, yà nzì fíyó idzi rǎdù àpèrè ale tó irèta-tidò.

⁷ Mã maróvona ní Kàgàwà bhà dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta yà órù ò okónà. Inzá ndì ndàpè yà adzi òbhòlo rórò, kǎvò wò ndi dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta ndínĩ àlě kotsúya tí pbìndà ádrùngbǎnga tó awáwù ò otùna ǒ.

⁸ Yà adzi dǒ idzi nónyù ale nzínzì ǒ, wò ndi dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta dǒ dhu núnì atdí ale mà ní'ì mbǎ. Dhu i'ina gukyè abádhí ùni ka dhu tí, ní abádhí utóna nzì wò ádrùngbǎnga tó awáwù nà Ádrùngbǎle mùsàlabhà dǒ.

⁹ Kàgàwà anzì dhu rĩ'ì àdhàdhì yà Ìlǎ Andítá náarúnona dhu bhěyi:

«Yà inzá atdí ale mà náapèna àlǎna, ndirò inzá atdí ale mà náapèna ìrina dhu, yà inzá apèna ìse atdí ale-afí ò màtí dhu, ní ndi, Kàgàwà abhòlò angyangyi kǎkà ndì nózè ale tò*.»

---

* 2:9 2.9 Ìsa 64.3; 52.15

10 Àlě tò ní ndi Kàgàwà itè yà órù ò ndi ndili pbìndà dhu pbìndà Hlǎ-Alafí-otù ǒ. Obhó tí, Hlǎ-Alafí arí kóró dhu àndà, ìmbǎ rǐ'ì Kàgàwà údhě ndi ndonzi tí dhu, yà atdíǒ kǎdù òrùnà màtí.

11 Ádhi pbá ale ndi ìndrǔ nzínzi ǒ, ngǎtsi ale-afí rǐrèna dhu ùni rádù, inzà ní ndi ale-afí yà kà'ò rǐ'ì kèlě núnì ka rò? Ndirò, Kàgàwà bhà irèta núnì rádù atdí ale mà rǐ'ì ìmbǎ, inzà ní kàbhà Hlǎ-Alafí kèlě núnì ka rò.

12 Ndirò àlě, àlě kí'ì nà ní nzǐ yà adzi ǒ ale arí'ì nà ale-afí-tidò, pbétù àlě kí'ì nà ní Hlǎ-Alafí yà Kàgàwà bhà rò írà, ndínǐ àlě kuni tí àlě tò Kàgàwà íbhò kóró dhu.

13 Ndirò, yà mǎ mí Kàgàwà bhà màkǔrù òvo ìndrǔ tò rò, mǎ marí nzǐ kòvo ìndrǔ tó dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta ò rò àhù ɔte-tidò ǒ, pbétù mǎ marí kòvo Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí níbhò fǎkà obhóná ɔte-tidò ǒ. Ndi dhu bhěyi ní ndi, mǎ marí Hlǎ-Alafí nàndà dhu àwě ìndrǔ tò ndi Hlǎ-Alafí íbhò fǎkà ɔte-tidò ǒ.

14 Pbétù, yà adzi dǒ pbìndà ófò ǒ tí arúbhi ale, ní rǐ nzǐ àdù ndi Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí ò rò ráhù ɔte à'ù. Obhó tí kà rádù kàla rǐ'ì ìmbǎ tǐna nà dhu tí fǐndà, inzǐ ndi dhu rádù dóna àlǎ, ndirò Hlǎ-Alafí-otù ǒ tí ndi dhu rádù ale-dò àlǎ nídhuní.

15 Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí nà rǐ'ì ale rǐ'ì inè ìndrǔ-nyutsì rǐ'ì kóró dhu ràlǔ dóna, pbétù ìmbǎ rǐ'ì Hlǎ-Alafí nà ale-dò nálǔ ndi Alafí nà rǐ'ì ale-nyutsì rǐ'ì dhu rǐ nzǐ.

16 Hlǎ Andítá rǎtina:

«Ádhi pbá ale ndi Ádrùngbǎle bhà irèta núnì?

Ádhi pbá ale ndi kà tò rádù sedzà àbhù?»

Pbétù àlě'ì, yà Ɔlǐlǎ-Alafí nà àlě kí'ì rò, àlě kí'ì nà irèta ní Krístò bhà rò írà irèta.

3

Kàgàwà bhà kasutále

(1Kò 4.1-6; Ɔbr 5.11-14)

¹ Pbàkà ǒ àbanǎnzò, nzínzìkù ǒ ma mí'ì nínaganí, ma mábà nzá fangà mǒtè nyí mànà àdhàdhì Kàgàwà bhà Ɔlǐlǎ-Alafí nà rí'ì ale bhěyi. Pbétù ma mótè nyí mànà àdhàdhì yà adzi ǒ dhu átdű afíya ale bhěyi, ndirò òko òko ire tí fíyó a'uta ǒ Krístò-nyatsi ale bhěyi.

² Ma mábhù nyí nyǒmvù dhu ní'ì màkyí*. Ma mábhù nzá odú ró'ó ònyù nyǒnyù, ìnzì nyí nyádù kà-lèmà ònzi ale tí nyí nyí'ì dhu-okú dò rò. Ndirò kòmbí màtí nyí nyí nzi àdù kà-lèmà ònzi,

³ òko nyí nyòko yà adzi ǒ dhu átdű afíkù ró nídhunǐ. Obhó tí, yà òko adha mà anya mànà nóko nzínzìkù ǒ dhu, nítè tí nzá dhu, yà adzi ǒ dhu rátdű afíkù, ndirò nyí raróko yà inzà Kàgàwà nùni ale náaróko òná ófò ǒ?

⁴ Wò nzínzìkù ǒ atdí ale rătina: Ima, ima ní Polò bhà ale, ngătsi ale rądù àtìnà: Ima, ima ní Apolò bhà ale rò, ní wò nyí nyónzina dhu tí nzi inzà Kàgàwà nùni ale tó ófò ǒ dhu?

⁵ Nírò, Apolò ní àdhi? Ndirò, Polò ní àdhi? Mă'ì ní Kàgàwà bhà kasutále, yà nyí nyá'ù Krístò otùya ǒ ale. Mă mónzì ndi kasù, ngătsi ale rònzì ka yà Ádrùngbăle abhù fíndà perè-bvù rǒ.

---

* **3:2** 3.2 Màkyí tí Polò rătina dhu ní yà ndi ndudhè kăkà inzà àpè ò'ò fíyó a'uta ǒ ale tò isisó ró'ó dhu.

¹³ Kàgàwà rǐ ìndrũ-ànyǎ ìtdì nínganí rí ndònzì dhu nítèya ìngbà tí ìlì ndì ale bhà kasu tó ófò k pangba. Obhó tí ndì nínganí, Kàgàwà núudhèya ìngbàtí ìlì ndì ale bhà kasu mà kàzũ nǐ, kàzũ ràdù ndì ndì ale bhà kasu tó ófò nítè.

¹⁴ Ní, dhu í'íya gukyè inzà yà ndì ale asì wò ndì idza-pfò dǒ dhu nógbè kàzũ ò dhu tí, ní ndì ale náabáya mùkìmbà.

¹⁵ Pbéttù yà ndì ale asì dhu nóogbeya gukyè, ní ndì ale náabáya nzǐ mùkìmbà. Àbadhi nyú ndítírò nóogúya ògù, pbéttù ndì dhu ní'íya àdhàdhì kàzũ ònǎ ndì nòtò ndàdù ògù ale bhèyi.

¹⁶ Nyǐ nyúni tí obhó dhu nyǐ rǎrǐ Kàgàwà bhà idza, ndirò kàbhà Ìlǐlǎ-Alafí raradí nyukutsì?

¹⁷ Obhó tí Kàgàwà bhà idza ní ìlǐlǎ idza, ní nyǐ ní ndì kàbhà idza. Nírò, ndì ale apé Kàgàwà bhà idza ùgòlò, ní Kàgàwà adùya ndì ale ùgolo átò.

Kàgàwà íbhò kóró dhu fǔkù fùkú idzìnga-okú dò rò

¹⁸ Atdí ale mà àkǎ nzà ndùtrǎ ndì ndítírò. Nzínzìkũ ò atdí ale mà náapé ndòzù iwà ndì ndúni dhu-ǒnga t'óvòta yà adzi ò ale tó ófò ò dhu tí, ní ndì ale àkǎ ndùbhà ndì dhu-ǒnga t'óvòta-tidò. Ndi dhu bhèyi ní ndì, kà ràdù í'í obhóná dhu-ǒnga t'óvòta núnì ale tí.

¹⁹ Obhó tí, yà adzi ò dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta-tidò ní ìmbǎ tǐna nà irèta Kàgàwà-ònzǐ. Ìlǐlǎ Andítá náarátina: «Kàgàwà arí dhu-ǒnga t'óvòta ì únì dhu tí arí 'àti ale nótsi yà ìtírò abádhí ùpe fíyó àdà ò*.»

---

* 3:19 3.19 Yòb 5.13

20 Ndirò Andítá rǎtina átò: «Ádrùngbǎle Kàgàwà nùni wà dhu-ǒnga t'óvòta tó irèta nà ale tí rí 'òzù ale tó irèta. Kùni wà dhu, ndi irèta rǎrǐ mbǎ tǐna nà dhu*.»

21 Nírò, atdí ale mà àkǎ nzá ndòyò ndi ngǎtsi ale-okú dò rò. Obhó tí, kóró dhu rǐ'ì fùkú ídzìnga tò.

22 Ima Polò, Apolò, Péterù, Kàgàwà íbhò mà fùkù fùkú ídzìnga tò. Ndirò yà adzi, ípìrǒnga, òve, yà kòmbí rǐ'ì dhu, olù ríwu dhu mànà kóró Kàgàwà íbhò fùkù fùkú ídzìnga tò.

23 Ndirò nyǐ'ina, nyǐ ní Krístò bhà ale, ndirò Krístò ní Kàgàwà bhà ale.

4

Inzá dhu àkǎ kònzì Krístò bhà kasutále gàyà dhu

(Ròm 14.10-12; 1Kò 3.5-9)

1 Nírò, dhu àkǎ ìndrǔ ròzù mà'ì Krístò bhà kasutále tí, ndirò Kàgàwà bhà obhóngà ùdhě arí ìndrǔ tò ale tí. Rǐrà àhù kòmbí nga ò, i obhóngà náaróko órù ò.

2 Nyǐ nyùnì wà dhu, wò ndi ádrùngbǎnga-tidò ka kábhù fóná ale rǎrǎdù àkǎ ndi'ì yà fǐndà ka kàvi dhu ònzì arí ale tí.

3 Pbàkà ò, ìnzǐ ní àpbè ndi akèkpá màtí nyǎnò ànyǎdu, ndirò ngǎtsi nǐ, ìndrǔ-bvǔ dhùwanì rànò ndi ànyǎdu. Ndirò ima nyú matírò ma mí nzǐ àdù ànyǎdu ùnò.

4 Obhó tí, pbàkà irèta nyú mà nóbhù nzá ma atdí dhu-okú dò rò màtí, pbétù ndi dhu rǐ nzǐ

---

* 3:20 3.20 Zàb 94.11

àtina, ima rərĩ obhónángatále. Ádrùngbǎle ní ndi ànyǎdu ùnò rádù.

⁵ Ní ndi dhu-okú dò rò, nyĩ nyàkǎ nzá nyǎnò ìndrũ-ànyǎ angyinǎ rò, inzǎ àkò ka kakò kàsùmì àpè àkǎ rórò. Nyĩ nyàkǎ nyòdò nga, rərə àhũ Ádrùngbǎle rĩngo dhu ò. Ka ní ndi kóró dhu yà ùru ka kuru ìnò ò nitèya kpangba awáwù ò, ndàdù yà ìndrũ aródona afíya ò dhu núpfo kpangba. Ní Kàgàwà níífuya ìngbatí ìli ndi ale mà ndi ale bhà kasu-bvũ rǒ.

⁶ Àbanĩnzó, ma mànò wò dhu fǎkù, midyi Apòlò bhà ófò mà pbàkà ófò nyú mànà okúku dò rò. Ma midyi ì ófò, ndínĩ ròkǎ nyĩ nyuni tí dhu, nyĩ ràkǎ nzá nyòwù igi Andítá rǒ rò, ndirò nzínzikũ ò atdí ale mà ràkǎ nzá ndidzĩ ndi, ndòlè ndi atdí ale inǎ rò, ndàdù ngǎtsi ale nídzèlè.

⁷ Ádhi pbá ale ndi nyi níli nyi'ì ádrùngbǎle tí ròsè ngǎkpà ale dònǎ? Tí obhó Kàgàwà ndi yà nyi nyarí'ì nà kóró dhu nubhò ìndù? Kǎpé ì'ì wò dhu bhèyi, ní ádhu-okú dò rò nga ndi nyi nyádù àmbe nyoyò dǒ, inzǎ nyi nyabà ì dhu Kàgàwà-fó dhu bhèyi nĩ?

⁸ Nyĩ pbání iwà nyĩ nyábà yà nyĩ nyí atdyúya òho kóró dhu! Nyĩ pbání iwà nyĩ nyóngò ònzítále tí! Nyĩ pbání iwà nyĩ nyóngò ádròdrǒ kámá tí! Pbéttù mǎ'í na, mǎ ní nzí ádròdrǒ kámá. Nyĩ nyí'íná gukyè obhóngatí ádròdrǒ kámá tí, ní mǎ màmbènà ì'ì átò ádròdrǒ kámá tí atdíkpá nyĩ mànà.

⁹ Obhó tí, ima nĩ dhu ròlo Kàgàwà úli mǎ'í, mǎ uvitatále tírò, mĩ'ì olù ale tí kóró ale rǒ dhu bhèyi. Mǎ mí'ì àdhàdhì ànyǎya ka kítidì ndínĩ ka

kokye tí ale bhěyi. Obhó tí, mǎ mí'ì àdhàdhì kóró yà adzi ǒ ale mà, màlàyíká mànà dhu rǐ ròyá rí ndònzì dhu àndà ale bhěyi*.

¹⁰ Mǎ pbání ndi àkyǎkyè ale Krístò-okú dò rò, nyǎdù ì'ì dhu-ǒnga t'òvòta tó irèta nà ale Krístò-nyutsì. Mǎ pbání ndi ivíví ale, nyǎdù ì'ì ɔbì nà ale. Ìndrǔ arí itsìka ònzì, pbétù, abádhí arádù nyǐfù!

¹¹ Rìrà àhu kòmbí nga ò, mǎ mí'ì àwù nà, mǎ mí'ì òmvùna mǎ mí dhu-atdyú nà, mǎ mí'ì ìmbǎ mǔdzarù nà ròká. Ka karávu ròká, mǎdù àmbe ùbhi dǒ, ìmbǎ mǎ móko ró nga rǐ'ì rórò.

¹² Mǎ mǎrí adyɔ ìvò, mǎmbe kasu ònzì dǒ ɔtsúka nyú nǐ ònyù mǎ mabá tí. Mǎ'ì nǐ ka kí dhu ùnɔ rò, mǎ mǎrí i ale àsǒ àsǒ tí. Ìndrǔ rǐ mǎbhǔ mǎbà àpbè rò, mǎ mǎrí dhu-dzi òndù òndù tí.

¹³ Mǎ'ì ka kùdhǔ rò, mǎ mǎrí ɔte àdù ìyònga ǒ. Kòmbí màtí ka kí mǔzù àdhàdhì yà adzi ǒ tsìtsò bhěyi, ndirò kóró ale mà náarí mǔzù mǐ'ì yà adzi ǒ andrita bhěyi.

Pɔlò bhà irèta yà atdíđǒ ndì ndózè pbìndà nzónzo-okú dò rò

¹⁴ Ma màndí nzá yà dhu fǔkù ndíní nyìku nabhù tí rìwù, pbétù ma màndí ka ndíní nyìkpókù nabhù tí ròtdyù àdhàdhì pbàkà nzónzo yà atdíđǒ ma mózè bhěyi.

¹⁵ Obhó tí, atdí kumì lufù ale mà rǐ mbǎ dhu ùdhè fǔkù Krístò-nyutsì ka kóko tí dhu dǒ, ní

* **4:9** 4.9 Ànyǎya ka kùtdì ndíní ka kokye tí ale ka kabhǔnà rùvò ràwugà dò, ndíní ì nugye tí òrù tó ìzǎ nà, ìndrǔ ràdù 'àndu 'àmbe i ale rò rí ndònzì dhu àndà dǒ.

abákũ rĩ mbă ì'ì ibí. Obhó tí, ima ní ndi ma módhì nyĩ Ídzi Màkũrù ma múnò fùkù dhu-otù ǒ, ndínì nyĩ nyoko tí Yèsù Krístò-nyũtsì.

¹⁶ Nírò, ma mìtdè nyĩ ìtdè tí, nyĩ nyākă nyödyì pbàkà ǒfò.

¹⁷ Wò dhu-okú dò rò ní ndi, ma mòvì Tìmòtewù tikũ ǒ. Ka ní pbàńgba yà atdíǒ ma mózè, ndirò mběyi arí fóná ka kàbhũ Ádrùngbăle Yèsù bhà kasũ ònzì. Kàrĩ ndi Krístò-nyũtsì ma marádi tí dhu tó gílímá àbhũ nyĩrè. Ndi gílímá ní ndi ma marúdhèna kóró ngari ònă kóró kànísá ǒ.

¹⁸ Nzínzikũ ǒ atdíǒhená ale nópè 'àmbe inga ìrè dǒ ìnzì ma răràrà nyàndà, ndi dhu ràdù 'àbhũ 'àmbe 'ìdzi dǒ.

¹⁹ Pbétù, ma mārà àhũ fũrábvù inzà òtrò idhò ǒ, Ádrùngbăle òzè ka nĩ. Ní ànyĩrǒ ní ndi, ma mí nzì kǒkò ì 'ìdzi arí ìtírò ale arúnona dhu kèlě núnì, pbétù ma mí abádhí ràdù ònzìnà dhu nálă átò!

²⁰ Obhó tí, òrù-akpà ǒ Ádrùngbă kamà Kàgàwà bhà Idzi náarí nzì ndìtè yà ale-tsù ǒ ka kúnona dhu-otù ǒ tí, pbétù kǎrì ndìtè ádrùngbănga tó obi-otù ǒ.

²¹ Nírò, nyĩ nyòzè ní àdhu? Tí marà àhũ fũrábvù fudú mùgǒ nà, ndirò ngătsi nĩ, tí marà àhũ àzè mà ìyònga mànà nĩ àlè afidu nà?

5

Mùnyònì ònzì rí ale àkă kodi Kànísà ǒ rò dhu (Gàl 5.9; 1Tì 1.19-20; Èbr 10.22)

¹ Dhu arí ndiri kóró ngari ònă kambe àtìnà dǒ, nzínzikũ ǒ atdíǒhená ale rarí mùnyònì ònzì.

Ndi m̀nỳǹǹ-ìd̀d̀ò ní yà ìnzì arí nd̀ǹzi k̀k̀k̀à ìnzà Kàgàwà ná'ù ale nzínzì ǒ màtì: ka karátina nzínzìkù ǒ atdí ale ródyì olù-íyànà* ràdì pb̀ndà tsìbhále tí!

² Ní àzembè izu àmbènà nyǎkǎ, nyǎdù ndi dhu ǹǹzì ale ipfo, nyǒdì nzínzìkù ǒ rò rò, nyí nyarádù òko nyǎmbe nyǒyò dǒ òyò tí!

³ Ima, ma mí'ì itse rùkù rò ale-ngbò ònǎ rò, pbétù ma mí'ì ìnè atdíkpá nyí mànà ale-afí ònǎ rò. Ní, ma m̀t̀d̀d̀ì wà ndi dhu ǹǹzì ale-ànyǎ, àdhàdhì ìnè àlě kí'ì atdíkpá nyí mànà dhu bhéyi.

⁴ Ma m̀t̀d̀d̀ì ndi ale-ànyǎ àlě tó Ádr̀ngbǎle Yèsù-òvò rǒ. Ndirò, nyündü nyí nyí rò, ma mí'íya ìnè átò atdíkpá nyí mànà ale-afí ònǎ rò, ndirò Ádr̀ngbǎle Yèsù bhà ádr̀ngbǎnga tó obi ní'íya ìnè nzínzìkù ǒ.

⁵ Nyí nyǎkǎ nyípfo wò ndi ale, nyǎbhu pfòmvo Sitanì tò*, ndíní kà-nyutsì rí'ì nzérenga nabhù tí riku yà kà ràbàna àpbè-otù ǒ. Ndi dhu bhéyi ní ndi kà ràdù ògù Ádr̀ngbǎle Yèsù rìngo ònǎ idho ǒ.

⁶ Nyí nyí nyǒyò nzérenga-okú dò rò dhu ní nzì ídzì dhu! Nyí nyúni tí obhó dhu, ákě afí-ngba rarí ábhǒ idyi nyú nábhù ràmǒ?

⁷ Nírò, nyí nyǎkǎ nyípfo wòrì nzérenga tó afi-ayí nyukutsì rò, ndíní nyí nyílá tí Kàgàwà-nyìkpó ǒ. Ndi dhu bhéyi ní ndi, nyí nyádù ì'ì àdhàdhì idyi-òwútá, yà ìnzà ka kàngbǒ afi ònǎ bhéyi, yà kòmbí nyí nyí'ì ònǎ ǒfò bhéyi. Obhó tí, Kàgàwà ú'ò wà nyí nyílǎ nyìkpóna ǒ. Kǎbhù wà Krístò

* 5:1 5.1 Law 18.8; Tòr 23.1 * 5:5 5.5 Mát 18.15-20

perè tí àlě-okú dò rò àdhàdhì Pásìka tó mùhendù tò Pbàyàhúdì arózèna 'à'à tàmă-ngba bhěyi*.

⁸ Ní ndi dhu-okú dò rò, àlě kàkă àlě rònzì àlě tó Pásìka tó mùhendù ìnzì ní afi-ayí rǐ'ì ònà mùgati nǐ. Kà-tì ní, nzérenga mà nzére dhu mànà tó afi-ayí nǐ. Pbétù, àlě kàkă àlě rònzì ka ìmbă ònà afi nà mùgati nǐ. Kà-tì ní, àlě kàkă àlě ròkò ìlă àlě kílă Kàgàwà-nyìkpó ǒ rórò, ndirò obhóná dhu ònzì àlě kí rórò.

⁹ Yà olù ma mándì fùkù bhàrùwà ǒ, ma mándì dhu mati, nyǐ ràkă nzá nyǒwù òko rǒ atdíkpá m̀nyòntále mànà.

¹⁰ Ndi bhàrùwà ò ma mótè nzá yà adzi ǒ m̀nyòntále dǒ, òdhíya-fó rǐ'ì dhu dǒ arí afíya ùlǐ ale dǒ, ìndrǔ-fó dhu ùdhă arí òbi nǐ ale dǒ, ndirò sànamù ùlǐ arí ale dǒ. Obhó tí, ndínǐ nyǐ nyindà tí nyǐ abádhí rǒ rò, dhu àkànà nyǔvò yà adzi ǒ rò!

¹¹ Pbétù ma mándì dhu fùkù okúya dò rò ní kàkă pbàkrístò tí arí 'àti ale. Ndi ale apé àtina ndì rǎrǐ mùkrístò, pbétù ndàdù ì'ì m̀nyòntà ònzì arí ale tí, ndirò òdhína-fó rǐ'ì dhu dǒ arí afína ìlǐ ale tí, kapé ì'ì sànamù ùlǐ arí ale tí, ndàdù ì'ì dhu ùno arí ìndrǔ nǐ ale tí, kapé ì'ì iwa òri arí ale tí, ndirò òbi nǐ arí dhu ùdhă ìndrǔ-fó rò ale tí, ní wò dhu bhěyi ale-tidò nà nyǐ nyàkă nzá nyǒnyù ònyù mà atdíkpá!

¹² Ìnzá Yèsù ná'ù ale-ànyă t'únòta tí òtǐdu? Tí obhó pbàkrístò nyú i nyǐ nyádù ànyăya núnò?

¹³ Ìnzá Yèsù ná'ù ale-ànyă núnò rǎdù ní Kàgàwà. Obhó tí, Ìlǐlă Andítá rǎtina: «Nyǐ nyàkă

* 5:7 5.7 Uvt 13.7; 12.21

nyĩpfo nzéɛ ale nyõdì nzínzìkũ ǒ rò*.»

6

*MũKřístò àkǎ nzá ndòbhù ɔdhìnà mùkřístò
inzá Yěsù ná'ù anya t'ítđíta t'ále-fó dhu*

(Mbà 20.3; Mát 5.23-24; Róm 12.17-18; Èfɛ 5.3-8; Yàk 4.1)

¹ Nzínzìkũ ǒ atdí ale mà náapé ì'ì anya nà iwà Yěsù ná'ù ɔdhìnà nà, ní dhu ɔfò tí nga kà ràrà ndi ɔdhìnà òbhù inzá Yěsù ná'ù anya t'ítđíta t'ále-fó? Inga nòfò dhu ní kà ràrà kòbhù Kàgàwà bhà ale-fó.

² Nyĩ nyúni tí nzá dhu, Kàgàwà bhà ale ràrĩ ndi yà adzi ǒ ale-ànyǎ nitđiya? Nírò, yà adzi ǒ ale-ànyǎ nyĩ nyitđiya dhu bhěyi, ádhu ìnzĩ nyĩ nyádù kǒkò dhu bhěyi àkyǎkyè dhu nùfǎ ale-ànyǎ nitđi nĩ?

³ Nyĩ nyèni tí nzá dhu àlě ritđiya màlàyíkǎ mà-ànyǎ? Ní ndi dhu bhěyi kà rí'ì rò, àlě ní ùnò àlě kádù yà adzi ǒ ì nònzì dhu-ànyǎ ùnò olu!

⁴ Ní dhu apé ì'ì nyĩ nyí'ì anya nà nzínzìkũ ǒ dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi nyĩ nyádù òwu i anya nà kǒkò ìnzĩ arí òte pbhàkřístò nzínzì ǒ dhu ò ale-ònzĩ nĩ?

⁵ Ma múnò dhu wò dhu bhěyi ndínĩ nyìkũ nabhù tí rìwù. Obhó tí, nzínzìkũ ǒ yà Yěsù ná'ù ɔdhína nzínzì ǒ dhu-ànyǎ ùnò rádù dhu-ònga t'òvòta núnì atdí ale mà t'í'ì mbǎ?

⁶ Pbhétù, ùkú nyĩ nyàmbènà nzínzìkũ ǒ dhu-ònga àndà rò, nyĩ nyarádù òwu nyòbhù inzá Yěsù ná'ù ale-fó dhu-tì ní àdhu?

* 5:13 5.13 Tòr 17.7

⁷ Obhó tí, anya nà nyǐ nyǐ'ì nzínzìkù ǒ dhu nítè wà dhu kpanjangba, iwà dhu rónzì lèmakù atdíǒ. Ní ádhu ìnzǐ nyǐ nyádù nzéere dhu-dzi òndù nǐ? Ádhu ìnzǐ nyǐ nyádù nyǔbhà kùdhǎ fukú ongyéngá mà nǐ?

⁸ Pbéù nyǐ, nyǐ ní ndi nyǐ nyarí nzéere dhu ònzi, nyǒwù Yèsù ná'ù ɔdhíku òbhù iri ale-fó! Ndirò nyǐ ní ndi nyǐ nyarí i ale tó obhónánga ùdhǎ ɔbi nǐ!

⁹ Nyǐ nyúni wà dhu mběyi nyú, nzéere dhu ònzi arí ale ní rabáya nzǐ ngari òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ. Ìnzǐ nyàbhù kutrà nyǐ: m̀nyòni ònzi arí ale mà, s̀namù ùlě arí ale mà, k̀kà inzǎ ì úmbǎ ì nà ale nà arí m̀nyòni ònzi ale mà, ndirò m̀nyòni ònzi arí nzínziya ǒ k̀pabhále-tírò, ndirò vèbhále-tírò ale mà, náabáya nzǐ ngari Kàgàwà bhà Idzi ǒ.

¹⁰ Ndirò, ogbo ònzi arí ale mà, ɔdhíya-fó rí'ì dhu dǒ arí afíya ùlě ale mà, iwa òri arí ale mà, dhu ùno arí ìndrù nǐ ale mà, k̀kà ìndrù-fó dhu ùdhǎ arí ɔbi nǐ ale mà, ní k̀rì ale k̀ró, náabáya nzǐ ngari òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ átò.

¹¹ Angyi, nzínzìkù ǒ atdídhená ale nóongónà dhu ònzi ndi dhu bhěyi tí. Pbéù kòmbí, àlě tó Kàgàwà nú'ò wà nyǐ, nyǐlǎ fukú nzérenga ǒ rò. K̀bhù nyǐ nyǒngò p̀bìndà ale tí, ndàdù nyǒzù obhónángatále tí. K̀nzì k̀ró i dhu àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò nyǐ nyá'ù dhu-okú dò rò, ndirò ìlǐlǎ-Alafí-otù ǒ.

*Yěsù ná'ù ale ní Krístò-ngbò-rǒnga dhu
(1Tè 4.1-17; 1Pé 1.14-19)*

¹² Nyĩ nyarátina: «Kóró dhu t'ónzita tó rusà ka kúfà wà fákà pbàkrístò tírò.» Ndi dhu ní obhó dhu, pbétù kóró dhu ní nzĩ àkáká konzì dhu. Ima mà átò ma mínè mati: «Kóró dhu t'ónzita tó rusà ka kúfà wà idù,» pbétù ma mí nzĩ àdù dhu à'ù mí'ì atdí dhu mà tó ino tí.

¹³ Ndirò nyĩ nyarátina átò: «Kàgàwà anzì ònyù ale-ò tò, ndirò kǎnzì ale-ò ònyù tò.» Pbétù, ma mátina kà ritòya kǒkò óyǒ dhu kóró. Ale-ngbò Kàgàwà anzì nzá m̀nyòni t'ónzita tò, pbétù kǎnzì ka Ádr̀ngbǎle Yěsù bhà kasu t'ónzita tò. Ndirò ndi Ádr̀ngbǎle rĩ'ì ale-ngbò t'úndata tò.

¹⁴ Ndirò ròsè dòtsí, Kàgàwà yà Ádr̀ngbǎle Yěsù nabhù r̀ngbè ndi òve-bvù rò pb̀inda ádr̀ngbǎnga tó obi nĩ, náabhùya àlě-ngbò r̀ngbe ì átò.

¹⁵ Nyĩ nỳni tí nzá dhu, ngbòku r̀rĩ Krístò-ngbò-rǒnga? Nírò ma tí àdù Krístò-ngbò-rǒnga nyù idyì idyì, m̀gèrè r̀ngò m̀nyòni tó tsibhále-ngbò-rǒnga tí? Inzĩ akekpa màtí!

¹⁶ Ndirò, nyĩ nỳni tí nzá dhu ndi ale mà rapé '̀ngbò m̀nyòni tó tsibhále nà, ní r̀ngò wà atdí ale-ngbò tí kà mànà? Obhó tí, Hìlǎ Andítá náarátina: «Abádhí óyǒ rò rǎdù '̀gèrè '̀ngò atdí ale-ngbò tí*.»

¹⁷ Pbétù, Ádr̀ngbǎle mànà ì ǹngbò ale, ní rǎdù nd̀gèrè '̀ngò atdí ale tí kà mànà, ale-afí ònǎ rò.

---

* 6:16 6.16 Opt 2.24

18 Nyĩ nyàkă, nyõtsè m̀nỳò̀nì-t̃sũ r̀ò! Yà ìndrũ r̀õnzina kóró ngũkpà nzéřęnga řĩ'ì igr ndi ale-ngbò r̃ò r̀ò. Pbétù m̀nỳò̀nì ǹõnzì ale ǹõnzì wà nzéřęnga ngbõna nyú r̃ò ndit̃r̀ò*.

19 Nyĩ nyúni tí nzá dhu ngbõku r̀arĩ yà nyukutsi arádi Hl̃l̃á-Alafí bhà idza? Ndi Hl̃l̃á-Alafí nábhũ fũkũ ní Kàgàwà. Ndirò nyĩ ní nzi kàmákũ nyit̃r̀ò.

20 Obhó tí, Kàgàwà náadzì nyĩ orú odzi nyú ǒ. Ní nyĩ nyàkă nyilè ka ngbõku nĩ.

7

*Pòlò řĩ Pbàkòritò arí'ì nà umbátá dǒ nzéřę ir̃ęta ǒbh̃ǒl̃ǒ dhu
(Opt 2.18-25; Mát 19.3-12; Rõm 6.18-22)*

1 Kòmbí, ma mí dhu òvo fũkũ yà idù nyĩ nyándĩ dhu dǒ. Nyĩ nyátì: «İnga nòfò dhu ní kpatsibhále àkă nzá ndòdhò pbìndà tsibhále nà.»

2 Pbétù, ndíni ìndrũ oko tí ìmbă m̀nỳò̀nì r̀ĩ'ì nzínziya ǒ, ma mátina dhu r̀akă ìngbàtí ìli ndi kpatsibhále mà r̀ĩ'ì pbìndà tsibhále nyú nà, ndirò ìngbàtí ìli ndi tsibhále mà r̀ĩ'ì pbìndà kpatsibhále nyú nà.

3 Kpatsibhále nákă ndònzì pbìndà tsibhále řĩ atdyúna òho dhu, ndirò tsibhále mà nákă ndònzì pbìndà kpatsibhále řĩ atdyúna òho dhu átò.

---

* **6:18** 6.18 Ka kí'ì inè kugèřę ka átò yà dhu bhęyi: «Nyĩ nyarátina: <Yà ìndrũ r̀õnzina kóró nzéřęnga řĩ'ì igr ndi ale-ngbò r̃ò r̀ò.> Pbétù ma mátina: m̀nỳò̀nì ǹõnzì ale r̀õnzì wà nzéřęnga ngbõna nyú r̃ò ndit̃r̀ò.»

4 Tsìbhále-ngbò ní nẓí ndi tsìbhále bhà, pbétù ka ní kàbhà kpatsìbhále bhà. Ndirò kpatsìbhále-ngbò ní nẓí ndi kpatsìbhále bhà, pbétù ka ní kàbhà tsìbhále bhà.

5 Ní, nyí nyàkǎ nzá nyùlè nyí, inzá ní itsòta tó kàsùmì ǒ tí nyí nyìrì nyí nyǔbhà ka ákě kàsùmì tí rò. Ndi itsòta tó kàsùmì dzidǒ, nyí nyádù ingo nyòkò atdíkpá tdítdǒ, akye pǎmvo Sitanì náarana nyǔtra fùkú ivívinga ǒ nǐ.

6 Wò ma m̀nò fùkù dhu ní nẓí uyátá, pbétù ndi dhu bhèyi nyí nyònzì dhu dhu ní nẓí nzére dhu.

7 Obhó tí, ma m̀mbènà òzèna dhu ní kóró ale ròkò ima bhèyi, ìmbǎ vèbhále na. Pbétù ingbatí ìli ndì ale mà nábà pbìndà perè nyú atdíró Kàgàwà-fó: atdí ale ràbà tsìbhále nà ndì ndádi dhu tó perè-tidò, ngàtsi ale ràdù ìmbǎ tsìbhále na ndì ndádi dhu tó perè nábà.

8 Ndirò kǎkà ìmbǎ rí'ì vèbhále nà ale mà, abvo-ayí mànà tò, ma mí dhu òvo mati, dhu ràmbènà àkǎ mbèyi nyú abádhí tò abádhí r̀ngò òko yà ma marádi dhu bhèyi, ìnzí 'òhò umbátá-atdyú.

9 Pbétù dhu apé ì'ì ìnzí abádhí r̀dù afiya òtò ìtirò dhu tí, ní abádhí r̀dù àkǎ 'ùmbǎ ì. Obhó tí, dhu r̀dù àkǎ mbèyi nyú, ndi ale rí'ì pbìndà tsìbhále nyú nà, ròsè ndì ndarana àdi ndàmbe tsìbhále-atdyú òhò dǒ dhu dònǎ.

10 Kǎkà iwà ì nùmbǎ ale tò, ma mábhǔna ní yàrí uyátá, yà inzá àhǔ fudú rò, pbétù kìrà Ádr̀ngbǎle Kàgàwà bhà rò: tsìbhále àkǎ nzá ndùbhà pbìndà kpatsìbhále.

dhu òfò nga nyòkò atdíkpá, Kàgàwà núunzi nyí ndíní nyí nyoko tí màrùngà ǒ ngǔkpà ale màna dhu-okú dò rò.

¹⁶ Inyi Yèsù ná'ù tsìbhálé, nyi nyùni tí obhó ìgǔ nyi nyádù pbùkù kpatsìbhále nígu dhu? Ndirò ngǎtsi nǐ, inyi Yèsù ná'ù kpatsìbhálé, nyi nyùni tí obhó ìgǔ nyi nyádù pbùkù tsìbhále nígu dhu?

Pòlò rǐ dhu àndǐ inzá dhu àkǎ kokò ìndrǔ tó uyátá tó ìno tí dhu dó dhu

¹⁷ Ròsè yà angyi ma mènò dhu dònǎ, ìngbàtí ìli ndì ale mà nákǎ ndòngò àdi àdhàdhì yà Ádrùngbǎle Yèsù abhù fǐndà ófò ǒ: ndi ófò ní, yà Kàgàwà rǐ ndànzi rò kí'ì òná ófò*. Wòrí ní ndi àkǎkǎnà kifù dhu tí ma marúdhèna kóró kànísá ǒ dhu.

¹⁸ Kàgàwà rǐ nyanzi òná kàsùmì ǒ, nyi nyí'ì tí iwà ka kòbhòlò onzìnúnga ró? Ní nyi nyàkǎ nyadi ndi ófò ǒ. Kàgàwà rǐ nyanzi òná kàsùmì ǒ, nyi nyí'ì tí inzá ka kòbhòlò onzìnúnga ró? Ní nyi nyàkǎ nzá nyabhù ka kòbhòlò.

¹⁹ Ale-ònzǐnga òbhòlo ka kí dhu nónzì nzá atdí dhu mà. Ndirò, ìnzǐ ka kí kòbhòlo dhu nónzì nzá atdí dhu mà átò. Àkǎkǎ dhu ní kifù Kàgàwà àvi kónzì dhu.

²⁰ Dhu àkǎ ìngbàtí ìli ndì ale mà ràdi yà Kàgàwà rǐ ndànzi rò ndì ndi'ì òná ófò ǒ.

* **7:17** 7.17 Kàgàwà rǐ nyànzi rò nyí nyí'ì òná ófò tí ka kátina dhu-tí ní: Ale-ònzǐnga òbhòlo ka kí dhu mà, ìnzǐ ka kí kòbhòlo dhu mà, ndirò ìno tí ka kí'ì dhu mà, ìmbǎ ka kí'ì ìno tí dhu màna. Kùtò nzá Kàgàwà àvi dhu ònzi ka kí dhu-tsù. Wòrí ní nzǐ ìtí ka kátina, Kàgàwà rǐ ndànzi dhu atù nzérenga ǒ ale ràkǎnà ndòngò àdi ndi nzérenga ǒ tí.

21 Dhu apé ì'ì nyi nyí'ì ino tí Kàgàwà rĩ nyanzi rò dhu tí, ní nyi nyàkă nzá nyitũ afínũ. Pbéttù dhu apé ì'ì inè nyi nyí nyadi dùnú nyi-tírò dhu tí, ní nyi nyàkă nzá nyiwĩ ndi onzi.

22 Obhó tí, ino tí arí'ì ale, yà Kàgàwà ánzi rùngbò ì Ádrùngbále Yēsù nà, ní nzí ino Yēsù-nyìkpó ǒ. Ndi dhu bhěyi tí, dóná arí'ì ndítírò ale, yà Kàgàwà ánzi, ní Krístò bhà ino.

23 Kàgàwà náadzì nyí ɔrú odzi nyú ǒ. Nírò, nyí nyàkă nzá nyí'ì tdítđò indrũ tó uyátá tó ino tí.

24 Àbanĩnzó, ìngbatí ìli ndi ale mà nàkă ndàdi Kàgàwà-ònzí yà kà rĩ ndànzi rò ndi ndi'ì òná ófò ǒ.

*Inzá àpè 'ùmbă ale àkă 'òkò òná ófò
(Èbr 13.4; 1Pé 4.7)*

25 Kăkă inzá àpè vèbhále ùnĩ kpabhínzo mà, inzá àpè kpabhále ùnĩ vèbhínzo màná tò, ma múyăna Ádrùngbále Yēsù òvò idù dhu tí dhu nà ma mí'ì ìmbă. Pbéttù, tidu òná rò, ma mábhăna abádhí tò dhu ní pbàkà irèta. Ndi irèta ní, yà Ádrùngbále Yēsù ónzì ídzìnga fĩndà rì'ì tsúná dhu ìrì ka kádù dhu tí ale bhà.

26 Obhó tí, yà kòmbí rí'ì àpbè-okú dò rò, ma mìrè nga ídzì dhu rărĩ indrũ ròkò yà ì í'ì òná ófò ǒ.

27 Dhu apé ì'ì inè nyi nyarí'ì tsìbhále nà dhu tí, ní nyi nyàkă nzá nyonè ndi tsìbhále ùbha nyi nyí dhu. Dhu apé ì'ì ìmbă nyi nyarí'ì tsìbhále nà dhu tí, ní nyi nyàkă nzá nyonè tsìbhále.

28 Pbéttù, dhu apé ì'ì nyămbă nyí nyí dhu-atdyú nà nyi nyí'ì dhu tí, ní nyi nyònzì nzá

nzérenga. Ndirò, inzá àpè kpatsibhále ùnǎ tsibhíngba náapé àrà amba-bvù, ní íyàdhiyá nónzi nzá nzérenga átò. Pbéttù kákà iwà ì númbá ale ní rǒngò ì'ì inè àpbè nà fíyó ípìrǒngà ǒ. Ní ima, ma mòzè modò nyǎ ì àpbè rǒ rò.

Inzá yà adzi ǒ dhu àkǎ ndàtdǔ ìndrǔ-afí dhu

²⁹ Àbanǎnzó, ma mòzè mati yà dhu bhéyi: kàsúmì ùbhà ndì ídǒ. Ní rǒpè ndì kòmbí, tsibhále nà arí'ì kpatsibhále, náká ndàdi ìmbá arí'ì tsibhále nà ale bhéyi.

³⁰ Ǫdzi ródzi ale náká 'òkò ìnzǎ ródzi ale bhéyi. Dhèdhe nà rí'ì ale náká 'òkò ìmbá rí'ì dhèdhe nà ale bhéyi. Dhu ódzi rí ale náká 'òkò ìmbá rí'ì dhu nà ale bhéyi.

³¹ Yà adzi ǒ malì nǎ arí kasu ònzi ale, náká 'òkò ìnzǎ arí kasu ònzi kà nǎ ale bhéyi. Obhó tí, yà ndì ndí'ì òná ófò ǒ, yà adzi rǎrà tsùna rǎ ndòdì dhu ò.

³² Ma mòzè dhu ní, nyòkò ìmbá afíkù itǔ rí dhu rí'ì rórò. Ìmbá arí'ì tsibhále nà ale náarí afína itǔ nǎ ní Ádrùngbǎle Yèsù bhà dhu kèlě, ndàdù ndòzè ndònè kà-nyìkpó nòfò dhu ònzi ndì ndí dhu kèlě.

³³ Pbéttù tsibhále nà ale náarí afína àtdǔ nǎ ní yà adzi ǒ dhu, ndàdù ndòzè ndònè pbìndà tsibhále-nyìkpó nòfò dhu ònzi ndì ndí dhu,

³⁴ pbìndà irèta ràdù ndùndò ùndo tí. Ndi dhu bhéyi tí, ìmbá arí'ì kpatsibhále nà tsibhále mà, inzá àpè kpatsibhále ùni tsibhíngba mà nà náarí afíya itǔ nǎ ní Ádrùngbǎle Yèsù bhà dhu kèlě. Abádhí ózè dhu ní 'àbhu afíya mà ngbóya mà nà Ádrùngbǎle Yèsù tò. Pbéttù kpatsibhále

nà tsìbhále náarí afína itù nǐ ní yà adzi ǒ dhu, ndàdù ndòzè ndònè pbìndà ale-nyìkpó nòfò dhu ònzi ndì ndí dhu.

³⁵ Wò ma m̀̀nò f̀̀k̀̀k̀̀ dhu ní ma m̀̀nò ndíní í'í tí m̀̀gàsù tí f̀̀k̀̀k̀̀, ìnzí ní ndíní í'í tí àdà ma m̀̀pe r̀̀k̀̀k̀̀ dhu tí. Ma mòzè mítè ìngbà dhu bhěyi màtí nyí nyádù òko ìnga nòfò dhu bhěyi dhu f̀̀k̀̀k̀̀, nyádù nyàpba Ádr̀̀ngbàle Yèsù r̀̀ǒ tí ìmbà f̀̀k̀̀k̀̀ ìr̀̀eta-ǒnga ùndò rí atdí dhu mà rí'í r̀̀r̀ò.

Órì nàndà dhu

³⁶ Ndì ale apé dhu àlǎ, ìnzá ndì r̀̀onzì yà ndì ndòrì tsìbhíngba-nyìkpó nòfò dhu, yà ìnzá ì ùmbà ì kà nà dhu-otù ǒ, íyàdhíyà mànà ì í 'ùmbà dhu-atdyú ràdù ndàl̀̀ t̀̀dítd̀̀, ní abádhí àkà 'ùmbà ì, yà ndì kpatsìbhíngba òzè ka dhu bhěyi. Àbadhi ònzi nzá nzérenga.

³⁷ Pbétù, ndì kpatsìbhíngba apé dhu ùdhě afína nyú ò ìnzá ka k̀̀t̀̀t̀̀ ndì ùtù tí r̀̀r̀ò, ndà'ù dhu ìnzí ì r̀̀r̀í 'ùmbà, ndìr̀̀ ìnzí ì r̀̀r̀í ngb̀̀ya ùp̀̀bà yà ndì ndòrì tsìbhíngba nà, ndàdù ndì dhu ònzi yà ndì nyú ndì ndòzè ka dhu bhěyi, ní ndì ale ònzi dhu mběyi.

³⁸ Ndì dhu bhěyi ní ndì, yà ndì ndòrì tsìbhíngba nà ì ǹ̀mbà ale ǹ̀nzì dhu mběyi, ndìr̀̀ wò ndì tsìbhíngba nòdhò ìnzí 'ùmbà ì nà ale, ǹ̀nzì dhu mběyi nyú r̀̀sè.

Abvo-ayí nàndà dhu

³⁹ Íwà àrà amba-bv̀̀ tsìbhále náaràdì Úyátá-tsinǎ yà ìnè pbìndà ale rí'í nyìkpóna nà ònà kàsùmì ǒ. Pbétù kàbhà kpatsìbhále náapé òvè, ní íyàdhíyà rí'í dònà ndìtíró 'ùmbà ì ndì ndòzè

ale nà. Pbétù, ndi kpatsìbhále àkă ndì'ì mùkrístò tí.

⁴⁰ Pbétù pbàkà ǒ, kà rǎdù hirò ònzì, yà ndì ndì'ì òná ófò ǒ tí ndì ndàdi rò. Wòrí ní ndì pbàkà irèta, ndirò ima nyú ma mà'ù wà dhu átò, ma rǎrì'ì inè Kàgàwà bhà Ìlǎ-Àlafí nà.

8

*Perè tí ka kùbho sànamù tò ìzǎ nàndà dhu
(Ròm 14.13-23; 1Kò 10.19-33)*

¹ Sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ nàndà dhu nǎ, nyǎ nyándí dhu, nyǎti: «Mǎ'ì kóró, mǎ múni wà dhu ndi dhu dǒ.» Pbétù ma mátina: inga ùnǎ ka kí dhu náarí ale àbhǔ kambi ale ìdzi dǒ ale-tírò, pbétù ale òzè ka kí dhu náarí ale òsì òsì tí.

² Ndi ale apé ndòzù ndìtírò inga ndì ndúni dhu tí, ní ndi ale ní inzá inga núni obhóná nyú yà ndì nyú ndì ndàkànà ndùni ka dhu bhěyi ale.

³ Pbétù ndi ale apé Kàgàwà òzè, ní Kàgàwà ùni wà ndi ale.

⁴ Nírò, ka tí àdù sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ ná' à à'a? Àlě'ì nyú, àlě kúni wà dhu sànamù rarí'ì mbǎ yà adzi ǒ, ndirò àlě kúni wà dhu Kàgàwà rarí'ì atdí tí.

⁵ Pbétù, ngǔkpà ale arátina mǎngǔ-nzo rarí'ì inè òrù-akpà ò ndirò yà adzi ǒ. Ní obhó tí, abádí tò mǎngǔ-nzo rǎ'ì ibí, ádròdrò ale rǎdù ì'ì ibí.

⁶ Pbétù àlě tò, Kàgàwà rǎ'ì atdí tí. Ka ní àlě t'Ábanà yà kóró dhu nanzì, ndirò àlě karóko kà tò. Ndi dhu bhěyi tí, Ádrùngbǎle rǎ'ì atdí tí. Ndi Ádrùngbǎle ní Yèsù Krístò, yà kóró dhu anzì ndì otùna ǒ. Ndirò ka ní ndi ípìrǒnga ìbho arí àlě tò.

⁷ Pbéù ìnzì ní kóró ale ì ndi dhu núnì. Rìrà àhù kòmbí nga ò, nzínzìkù ǒ atdíðhená ale kákà iwà avù 'òngò sànamù tò ka kùbho perè tí ìzà ná'a, náarí'ì inè sànamù ì á'ù obhó dhu tí ró. Abádhí arí ndi ìzà ná'a, 'àdù àmbe dhu ìrè dǒ ndi ìzà ka ràbhù perè tí yà inè rí'ì ádrùngbànga tó obi nà dǒyá sànamù tò. Ní olùnǎ rò, ndi dhu arádù abádhí àbhù ròzù ì iwà ndi ìzà àbhù ì 'òtì Kàgàwà-nyìkpó ǒ dhu tí. Wò dhu ìtè dhu abádhí tó ìrèta rǎr'ì ìvívì.

⁸ Obhó tí, ìnzì ní ònyù ndi àlě ìndri rádù àlě rì'ì ìkyèrǒ Kàgàwà tí. Àlě kapé ònyù ùbha ìnzì àlě rònyù, ní àlě rǒ ndi nòtdì dhu rǐ'ì ìmbǎ. Ndirò àlě kapé ndi ònyù ònyù, ní àlě kábàna atdí dhu mà rǐ'ì ìmbǎ.

⁹ Pbéù, nyàndà nga mběyi, akye yà nyí nyí'ì dükú nyí-tírò, nyǎdù àmbe nyí nyòzè dhu ònzì dǒ dhu náarana kákà ìvívì fíyó a'uta nà ale àbhù ràwà ì nzérenga ò nǐ.

¹⁰ Obhó tí, ìvívì pbìndà a'uta nà ale náapé ìnyi, ìnga núnì ale nyú nálǎ sànamù tò ka kùbho perè tí ìzà ná'a nyí nyí sànamù ùlě ka karí òná rò somǎ-dzà ǒ rò ró, ní kàbhà ìrèta tí nzì àdù kùtu rònyù sànamù tò ka kùbho perè tí ònyù?

¹¹ Ndi dhu bhěyi ní ndi, pbùkù ìnga t'únita-okú dò rò, wò ndi ìvívì a'uta nà ale, ndirò yà Krístò nyú náavè okúna dǒ rò, ní rádù àwí atdíð.

¹² Wò dhu bhěyi ní ndi, nyí nyí dhu ùfǎ adóku mà awéku màná ònzì, nyǎdù afíya ìnza dhu, rádù ì'ì àdhàdhì iwà nyí nyàfǎ dhu Krístò-ònzì nyú dhu bhěyi.

¹³ Ní ndi dhu-okú dò rò, ònyù náapé Yēsù ná'ù adòdu mà ndirò ngǎtsi nǐ awèdu mà nábhǔ rìtsì

nzéřęga ò, ní ma mádu àdi ìnzǐ mongò ìzǎ à'à kóró idhò ǒ, akye ndi dhu arana abádhí àbhụ rùwǐ nǐ.

9

Uvitatále àkǎ àbà fǐyó ípìrǒngá òdò rí dhu yà ì arónzina kasu-nyutsi dhu

(Luk 10.7; Kas 20.34-35; 2Kò 11.7-12; Gàl 6.6; 1Tì 5.17-18)

¹ Ima tí obhó uvitatále ngǎkpà uvitatále bhěyi? Ma máti obhó ì'ì dùdú matírò? Ima mála tí nzá Yěsù, àlě tó Ádrùngbǎle? Nyǐ nyú, nyǐ tí obhó yà Ádrùngbǎle Yěsù tò ma mónzì kasu-nyutsi rò úvò ale?

² Ngǎkpà ale tò ma mapé ì'ì ìnzǐ ní uvitatále tí, ní fùkà ima ní uvitatále nyú. Obhó tí, nyǐ ní yà ma mónzì uvitatále tó kasu ìtè rí ale Ádrùngbǎle-nyutsi.

³ Yàrí ní ndi ìndrǔ rǐ mǒbhụ rò, ma marí mugye dùdú tí dhu:

⁴ má'ì uvitatále tírò, má tí nzǐ àdù àkǎ mǒnyù dhu, mádu dhu òmvù fàkǎ kasu-otù ǒ?

⁵ Tsìbhále nà ma mì'ì rò, ma màkǎnà tí nzá ndi tsìbhále rùndà ma abhi ò ma mǎrà rò, àdhàdhì ngǎkpà uvitatále mà, Ádrùngbǎle Yěsù t'ádóna mà Péterù mà nà náarónzina dhu bhěyi?

⁶ Tí má'ì kèlě ndi Bàrnabà nà má mádu àkǎ mǒnzì kasu otsúka nyú nǐ ndí nǐ má mabá tí ònyù?

⁷ Ádhi pbá múnowì ndi kàsǔna ùbhò arí ndìtírò? Ádhi pbá ale ndi vǐnyò-kpa òzò arí ìnzǐ ndi ndí ndi vǐnyò-kpǒ òtò rórò? Ndirò ádhi pbá

ale ndi ìkyì ùnda arí ìnzí ndi ndí fíndá màkyí òmvù rórò?

⁸ Yà ma mènò dhu tí obhó ìndrù arónzina dhu? Músà bhà Ʋyátá náatí nzí àdhàdhì dhu kèlě núno átò?

⁹ Obhó tí, ndi Ʋyátá ò ka kándí dhu kati: «Nyí nyàkă nzá nyutsì nganù-ǒnga òtsi rí, ndíní kpǒna uvò tí kéléna ò rò ìkyì-akpà-tsù ìnzí ndi nganù nonyu tí*.» Kàgàwà náatí afina itù ìkyì-akpá tó dhu nǐ?

¹⁰ Ròsè dòtsí, kǎno tí ìnzá wò dhu àlě-okú dò rò? Obhó tí, wò dhu ka kandí àlě-okú dò rò. Inga òbhì rí ale nákă ndòbhì inga ndàdù dhu à'ù àbà ndi rǎrǎ ndi inga ǒ ró'ò dhu-rórò nábà fíndà átò. Ndirò inga ǒ rò rí dhu ògu ale nákă ndà'ù dhu, àbà ndi rǎrǎ ndi inga ǒ ka kògù dhu-rórò nábà.

¹¹ Dhu apé ì'ì ale-afí tó itse mã mózò afíkù ò dhu tí, ní mã mí ale-ngbò dzùná ònzi rí dhu nábà fukú dhu tí nzére dhu?

¹² Dhu apé ì'ì ngǔkpà uvitatále náarí i dhu àbà fukú dhu tí, ní ròsè dòtsí, mã nyú, mã màkă tí nzá mãbà ka átò? Pbétù mã mónzi nzá nyí nyǒnzi dzùnáka atdí dhu nǐ màtí. Mã móndu kóró dhu-dzi akye mã mowuna Krístò bhà Ídzi Màkǔrù-tsù ùtò nǐ.

¹³ Nyí nyùni tí obhó dhu Kàgàwà bhà-dzá arí kasu ònzi ale rarí fíyó ònyù nábà ányì-dzá ì ónzina kasu ò rò? Ndirò, nyí nyùni tí obhó dhu màzàbahù dǒ arí kasu ònzi ale rarí fíyó ònyù àbà ndi màzàbahù dǒ ì úbina perè tí ìzà ò rò?

¹⁴ Ní ndi dhu bhěyi tí, Ádrùngbále Yèsù núuyá dhu kăkà Ídzi Màkǔrù ùno arí ìndrù tò ale tò

---

* 9:9 9.9 Tòr 25.4

ndàti, abádhí ràràdù fíyó ípírõnga òdo rí dhu-tsí àbà ndi Ídzi Màkürù-otù ǒ.

¹⁵ Pbéù ima, ma mónzi nzá atdí dhu mà kónzi dzùnàdu nǎ. Ní ma mí milè ndi dhu-okú dò rò, Ndirò yà ma màndí dhu, ní ma màndí nzá, ndíni nyí nyibho tí dhu idù. Inga nòfò idù dhu nyú ní movè òvè tí, dhu ùnzi dǎ ma mambèna ìndrǔ-fó rò. Atdí ale mà rǎ nzi wò ma mí milè okúna dò rò dhu àkǒ fudú rò.

¹⁶ Ídzi Màkürù ùno ma mí ìndrǔ tò dhu ní nzi mabhǔ rí midzi ma dhu. Ndi dhu ní iwà àkǎnà atdí dǎ nyú munò ìndrǔ tò dhu. Inzi ma mí Ídzi Màkürù núno ìndrǔ tò dhu, ní ràdù ì'ì àpbě nyú tí idù.

¹⁷ Dhu í'iyǎna gukyè ma nyú tíró ma mónvò yàrí kasu mongò ònzìnà dhu tí, ní ma mákǎna mabà pbàkà mùkimbà. Pbéù, ma mí kónzi Kàgàwà íbhò ndi ndi kasu mongò ònzìnà dhu-okú dò rò.

¹⁸ Níró, pbàkà mùkimbà nyú ní àdhu? Pbakà mùkimbà ní movò Ídzi Màkürù ìndrǔ tò ìnzi ka kí muhǒ rórò. Kà-tì ní movò Ídzi Màkürù ìndrǔ tò ìnzi ma mí kótù ǒ àkǎnà mabà dhu ònzi rórò.

¹⁹ Ma mí'ì dùdú matíró kóró ale-ònzí. Pbéù, ma mónzi ma matíró mí'ì kóró ale tó ìno tí, ndíni ma mabá tí ábhǒ ale Yēsù Krístò tò.

²⁰ Pbayàhúdí nzínzi ǒ, ma marádi Mùyàhudi bhěyi, ndíni ma mabá tí Pbayàhúdí. Músà bhà Úyátá ìfǔ abádhí rǎ rò, mà maróko abádhí mànà ndi Úyátá ìfǔ ma mí dhu bhěyi, pbéù ima nyú, ìmbǎ ma mí'ì ndi Úyátá-tsinà rórò. Ma marí kónzi ndi dhu bhěyi, ndíni ma mabá tí ndi Úyátá ìfǔ arí ale.

²¹ Ndirò ìnzi arí Músà bhà Úyátá ìfǔ ale nzínzi ǒ, ma marádi ìnzi arí ndi Úyátá ìfǔ ale bhěyi,

ndíní ma mabá tí abádhí Ádrùngbàle Yèsù tò. Wò dhu rí nzi atina inzá ma rífu Kàgàwà bhà Uyátá. Ma mání kifù ifù, Krístò bhà Uyátá ifù ma mání dhu-okú dò rò.

²² Ndirò kákà ivíví fiyó a'uta arí'ì ale nzínzi ò, ma mání mɔnzi matírò ivíví a'uta nà ale bhěyi, ndíní ma mabá tí i ivíví a'uta nà ale Ádrùngbàle Yèsù tò. Ní, kóró ale tò, ma mára mɔnzi rò abádhí rí'ì òná kóró ófò ò, ndíní ma mara tí abádhí nzínzi ò atdídhená ale igu rò dhèdhèrò otu ò.

²³ Ma mání kóró dhu ònzi Ídzi Màkürù-okú dò rò, ndíní ma mabá tí kà-nyutsi rí'ì idzinga átò.

²⁴ Nyí nyèni tí obhó dhu ikpa tó odhó dǒ, kóró ale rarí ongu tó kàsùsù ònzi, pbétù atdí ale kèlě rarí ndi àrà mùlèmà tó perè àbà? Nírò, nyí nyàkà nyàmbe òtse dǒ, ndíní nyí nyabá tí mùlèmà tó perè.

²⁵ Kàsùsù tó ikpa nòzè 'ikpà ale kóró náarí kóró ngǔkpà dhu ùbha, 'àdù afiya àpba ongu t'údheta rò. Abádhí arí dhu ònzi ndi dhu bhěyi, ndíní i abá tí mùkàkú, àzèmbè pbání ndinza rádù mùkàkú kèlě. Pbétù àlě'i, àlě kárí kàsùsù ònzi ndi dhu bhěyi, ndíní àlě kabá tí yà inzí rádù ndinza mùkàkú.

²⁶ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi ima, ma mání nzi àngìli, mambe mubi dǒ akye. Ma mí'ì àdhàdhì ɔtsúna ndi ndàngurǔ rórò rí anya ònzi, inzí ndòpbì mbàrátinga ale bhěyi.

²⁷ Pbétù, ma marávu ngbǒdu rò ma-tírò idzídzò ikpa-tidò nǐ, madù lèmàna ònzi, akye Kàgàwà araya mɔdhò inzí mabà perè nǐ, ima yà ngǔkpà ale tò ma mání Ídzi Màkürù núno rò.

10

Sànamù àkǎ nzá kulě dhu
(Zàb 78.13-33; 106.9-22; Èbr 3.7-19)

¹ Àbanǎnzó, ma mòzè nzá nyǎdzo yà Músà-owù nungu àlě t'ábhúna rǒ ndì nanzì dhu rǒ rò. Abádhí kóró núubhì yà 'ùnda rí àpbù tó sísí tsinǎ*, ndirò abádhí kóró núudà pfǒya dǒ ádrùngbǎ rèrù ònǎ ònánga ùtù ndì oyo rórò*.

² Àpbù-tsinǎ abádhí ubhì dhu mà ádrùngbǎ rèrù ònǎ abádhí udà dhu mànà, ní'ì àdhàdhì iwà Kàgàwà ùbho bàtizò abádhí tò kóró ndíni Músà-owù nungu tí dhu bhěyi.

³ Abádhí kóró náanyù Kàgàwà àbhù fǐyò atdí ònyù-tidò*.

⁴ Abádhí kóró náamvù Kàgàwà àbhù ràhù bhalabhala tó odu ò rò fǐyò idha. Wò ndì bhalabhala tó odu ní'ì Krístò yà abádhí nunda*.

⁵ Pbhétù, ábhò ale nyú abádhí nzínzì ò náafò nzá Kàgàwà-nyìkpó. Ní ndì dhu-okú dò rò, abádhí núuvè, abvòya ròyì rùngù ò.

⁶ Kókò dhu náanzì ì ndíni í'ì tí ídzì ófò tí àlě tò, ìnzì àlě kadù tí nzére dhu ònzi àlě kí dhu-atdyú nóhò, àdhàdhì abádhí náahò kǎtdyú dhu bhěyi*.

⁷ Nírò nyǐ nyàkǎ nzá nyǐ'ì sànamù ùlě arí ale tí, àdhàdhì abádhí nzínzì ò atdídhená ale núulénà sànamù dhu bhěyi*. Àdhàdhì Hlǎ Andítá náarúnona dhu bhěyi: «Ìndrǔ náakò obvò ònyù t'ónyuta tò ndirò dhu t'ómveta tò. Wò

* **10:1** 10.1 Uvt 13.21-22 * **10:1** 10.1 Uvt 14.21-22 * **10:3** 10.3

Uvt 16.4-35 * **10:4** 10.4 Uvt 17.5,6; Ɔzt 20.7-11 * **10:6** 10.6 Ɔzt

11.4,34 * **10:7** 10.7 Uvt 32.1-5

dhu-dzidõ, abádhí adù 'ìvà orú, 'òbè sànamù-ònzì*.»

⁸ Àlě kàkă nzá àlě rònzi m̀nyòni, àdhàdhì atdídhéná ale abádhí nzínzi ò náanzì dhu bhèyi. Ní abádhí nzínzi ò, óyõ kumì dòná ìbhù nà lufù ale núuvè atdí idho ò tí*.

⁹ Àlě kàkă nzá àlě rùmvù Krístò-afí àdhàdhì abádhí nzínzi ò atdídhéná ale náanzì dhu bhèyi. Ní, osu núubhí abádhí, r̀vè*.

¹⁰ Nyí nyàkă nzá nyõnù, àdhàdhì atdídhéná ale abádhí nzínzi ò náanù dhu bhèyi. Ní ìndrù-tse òtdì arí m̀làyikà náatdì abádhí-tse kóró*.

¹¹ Kòkò dhu náanzì ì abádhí rõ, ndínì ì'ì tí atdí ófò tí ìndrù tò. Ndirò ka kandí ka ndínì àlě-nyìkpó nitdyu tí, yà ìpiròrò àlě kí'ì yà adzi ò dhu-tsu r̀rà ndínì ndì ndara tí ndòdì ònà kàsùmì ò rò.

¹² Ní ndì dhu-okú dò rò, ndì ǹrè iwà ndì ndídè pb̀ndà a'uta ò dhu tí ale, nàkă ndòdò ndì ìnzì ndìtsì pb̀ndà a'uta ò rò.

¹³ Wò pfòmvo Sitanì náarí afíkù ùmvù nì umvútá ní yà kóró ngùkpà ale-afí ùmvù k̀rì nì. Kàgàwà ní yà ndì ndùnò dhu ìfù arí ale, ní kà r̀rì nzì adù nyàbhù pfòmvo rùmvù afíkù ròsè òbìkù dònà. Pfòmvo náapè afíkù ùmvù, ní Kàgàwà r̀dù òbì àbhù f̀kù nyõndù ndì dhu-dzi, nyàdù lèmana ònzì.

¹⁴ Ní ndì dhu-okú dò rò, yà atdídõ ma m̀zè nyí rò, nyí nyàkă nyìndà nyí itse sànamù t'úlétá rõ rò.

* **10:7** 10.7 Uvt 32.6 * **10:8** 10.8 Ozt 14.37; 25.1-9 * **10:9** 10.9 Ozt 21.5-6 * **10:10** 10.10 Ozt 17.6-14

Inzá dhu àkǎ kungbò ale pfòmvo nà dhu

15 Ma mí dhu òvo fùkù àdhàdhì dhu-ònga t'òvòta nùni ale bhěyi. Ní nyirè pé yà ma mómvo na fùkù dhu-ònga nyĩ-tírò.

16 Yà Kàgàwà tò àlě kí òtsò àbhǔ nǐ kópà-tsù àlě kòmuvè rò, ndi kópà-otù ǒ àlě kungbò tí nzá àlě Krístò-azù mànà? Ndirò, yà àlě kí m̀gati-ònga ùkǒ àlě ràdù ònyùnà rò, ndi m̀gati-otù ǒ àlě kungbò tí nzá àlě Krístò-ngbò nà?

17 Obhó tí, m̀gati rǐ'ì atdí tí. Ndirò, abho rò màtí àlě kí mbǎ ì'ì, ní àlě'ì kóró ní atdí ale-ngbò, àlě'ì kóró àlě kí ndi atdí m̀gati kèlě nónyu dhu-okú dò rò.

18 Nyàndà pé P̀àisràyélí tó ófò átò: perè tí ka kùbho màzàbahù dǔ Kàgàwà tò ìzǎ ná'a abádhí arí ndíní ì ungbò tí ì otùna ǒ Kàgàwà nà.

19 Nírò, ádhu ndi ma mòzè munò wò ma munò dhu ǒ? Tí inè sànamù tò ka kùbho perè tí ìzǎ rǎrǐ'ì m̀gàsù nà? Ndirò tí inè sànamù rǎrǐ'ì m̀gàsù nà?

20 Inzǐ akekpa màtí! P̀bétù, ma màtina yà màzàbahù dǔ inzǎ Yěsù ná'ù ale arí ùbhòna perè tí dhu núbhò abádhí rarí pfòmvo tò, inzǐ ní Kàgàwà tò. Ní, ima nyú ma mòzè nzá nyǔngbò nyĩ pfòmvo nà.

21 Nyĩ nyĩ nzǐ àdù Ádr̀ngbǎle Yěsù Krístò bhà kópà-tsù òmvù, nyǎdù pfòmvo bhà kópà-tsù nómuvè átò. Ndi dhu bhěyi tí, nyĩ nyĩ nzǐ àdù Ádr̀ngbǎle bhà ònyù nónyu, nyǎdù pfòmvo bhà-tsí nónyu átò.

22 Ndirò àlě kòzè tí àlě r̀ngbe Ádr̀ngbǎle bhà nàwí? Àlě tí'ì obi nà ròsè kà dònǎ?

Dhu àkǎ kǎnzì kóró dhu Kàgàwà-òvò nilè tí dhu

²³ Atdídhéná ale arátina: «Kóró dhu tó rusà ka kúfà wà.» Ndi dhu ní obhó dhu nyé, pbétù kóró dhu ní nzì dhu-dzùnà ònzì rádù dhu. «Kóró dhu tó rusà ka kúfà wà», pbétù kóró dhu ní nzì indrù òsì rádù dhu.

²⁴ Atdí ale mà náǎ nzá ndònè fíndà tí rí ídzìnga àbhù dhu, pbétù kàkǎ ndònè ngùkpà ale tò rí ídzìnga àbhù dhu.

²⁵ Nyí nyí'ì inè nyǎnyà ìngbàtí ìlì ndì dhu mà yà kòbì ǒ ka kòdzi, inzà nyí nyòngù dhu dóná afíku ò rí'ì irèta-okú dò rò rórò.

²⁶ Obhó tí, yà adzi òná rí'ì kóró dhu màná ní Ádrùngbǎle bhà malì*.

²⁷ Dhu apé ì'ì inzà Kàgàwà ná'ù ale nzínzì ǒ atdí ale nánzì nyí ònyà tò dhu tí, nyádù nyá'ù nyǎwù ányì, ní nyí nyàkǎ nyǎnyà kóró dhu yà àbadhi àbhù fùkù inzà nyí nyòngù tǎna yà afíku ò rí'ì irèta-okú dò rò rórò.

²⁸ Pbétù, ndi ale apé dhu òvo fùkù, ndàti: «Yàrí ìzǎ ní perè tí ka kàbhù sànamù tò,» ní nyí nyàkǎ nzá nyá'à ndi ìzǎ, wò ndi dhu nòvò fùkù ale-okú dò rò, ndirò yà ale-afí ò rí'ì irèta-okú dò rò.

²⁹ Ma mòtè nzá afíku ò rí'ì irèta dǒ, pbétù ma mòtè yà ndi dhu nòvò fùkù ale-afí ò rí'ì irèta dǒ.

Tí ídzi dhu ndi, inyí mùkrístò tíró, nyí nyíde ìngbàtí ìlì ndì dhu mà ònyà nyí nyí dhu tó irèta dǒ tí, àzèmbè òdhìnu rǐ kòzù nzérenga tí rórò?

³⁰ Tí ídzi dhu ndi átò nyí nyíde pbùkù irèta dǒ tí, nyǎnyà yà iwà nyí nyàbhù òtsò Kàgàwà tò

* **10:26** 10.26 Zàb 24.1

okúna dò rò dhu, àzèmbè odhìnu rǒrù dùnú ndi dhu-okú dò rò rórò?

³¹ Nírò, dhu apé ì'ì nyǐ nyí dhu ònyu dhu tí, nyǐ nyí dhu òmvà dhu tí, ndírò nyǐ nyí kóró dhu-tsí ònzi dhu tí, ní nyǐ nyàkǎ nyǒnzi kóró i dhu Kàgàwà-òvò nilè tí.

³² Nyǐ nyàkǎ nzá nyǎbhu Pbàyàhúdí mà, ìnzǐ ní Pbàyàhúdí mà, ndírò Kàgàwà bhà Kànisa mà ròtsù nzérenga ò nyǐ nyónzina dhu-otù ǒ.

³³ Nyǐ nyàkǎ nyǒnzi dhu yà ima nyú ma marí dhu ònzi dhu bhěyi: ma marí obi ònzi atdíǒ, ndínǐ ma mónzina kóró dhu nǒǒfó tí kóró ale-nyǐkpó. Obhó tí, ma marí nzǐ idù rí idzìnga ìbho atdíró dhu òne, pbétù ma marí ábhǒ ale tò rí idzìnga àbhě dhu òne, ndínǐ Kàgàwà igú tí abádhí.

11

¹ Nyǐ nyàkǎ nyǒdyì pbàkà ófò, àdhàdhì ima nyú ma mídyì Krístò bhà ófò dhu bhěyi.

Vèbhále mà kpabhále màna nákanà 'ì'ì nà somǎ-dzà ǒ ófò

(1Kò 14.40; Èfe 5.22-24; 1Tì 2.8-14)

² Ma mìfu nyǐ ìfù tí nyǐ nyárí mìrè kóró dhu ǒ, nyádù yà fǔkù ma múdhe dhu òdò àdhàdhì yà ma nyú ma múdhe ka fǔkù dhu bhěyi dhu-okú dò rò.

³ Pbétù ma mòzè nyǎni yàrí dhu: Krístò ní ndi ìngbatí ìli ndi kpatsìbhále-dò, kpatsìbhále ní pbìndà tsìbhále-dò, ndírò Kàgàwà ní Krístò-dò.

⁴ Nírò, ìngbatí ìli ndi kpatsìbhále mà náapé dònna àtsì Kàgàwà rǒ ndi ndí ndìtsò òná kàsùmì

ǒ, ndirò ngätsi nǎ nabi bhëyi ndì ndí dhu òvɔ ìndrũ tò òná kàsùmì ǒ, ní ndi ale ní Krístò yà dònà tí rí'ì gàyà nònzì ale.

⁵ Pbéù ìngbàtí ìlì ndì tsìbhále mà náapé nzǎ dònà àtsì Kàgàwà rǒ ndì ndí ndìtsò òná kàsùmì ǒ, ndirò ngätsi nǎ ìndrũ tò ndì ndí dhu òvɔ nabi bhëyi òná kàsùmì ǒ, ní ndi tsìbhále ní pbìndà kpatsìbhále yà dònà tí rí'ì gàyà nònzì*. Wò dhu rǎdù ndàla àdhàdhì kà-dòkà ka kàkpà dhu bhëyi†.

⁶ Dhu apé ì'ì inzà tsìbhále àtsì dònà dhu tí, ní kàkànà ndàbhù dònà-ká kazè! Pbéù, tsìbhále-dòkà ka kàzè dhu, ndirò ngätsi nǎ kà-dòkà ka kàkpà dhu rǎ ale-nyì àbhù rìwù dhu-okú dò rò, dhu àkǎ kà ràtsì dònà.

⁷ Kpatsìbhálé na nǎkǎ nzá ndàtsì dònà. Ka ní Kàgàwà-wòyǒ, ndirò ka ní Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga tó awáwù. Ndirò tsìbhále ní pbìndà kpatsìbhále bhà ádrùngbǎnga tó awáwù.

⁸ Obhó tí, Kàgàwà náabhòlò nzá kpatsìbhále ràhù tsìbhále-ɔngò-kpa ò rò, pbéù tsìbhále ní ndi kǎbhòlò ràhù kpatsìbhále-ɔngò-kpa ò rò.

⁹ Ndirò, Kàgàwà náabhòlò nzá kpatsìbhále tsìbhále-okú dò rò, pbéù tsìbhále ní ndi kǎbhòlò kpatsìbhále-okú dò rò.

¹⁰ Ní, tsìbhále rǎ'ì pbìndà kpatsìbhále bhà ádrùngbǎnga tó awáwù tí dhu-okú dò rò, dhu

---

* **11:5** 11.5 Pòlò bhà kàsùmì ǒ, tsìbhále rǎ dònà àtsì dhu ní'ì ifuta ìtè íyadhíyà rǎ ní ìndrũ nzínzì ǒ, ndirò pbìndà kpatsìbhále-ònzì nǎ ize. † **11:5** 11.5 Pbagìrikí-bvù ka kàkpánà dònà-ká tsìbhále ní mùnyòni ònzì rí ró ka kòtdì. Ka kàkpánà ka, ndínì kà-nyì nabhù tí rìwù.

àkă kà ràtsi dònà rì'ì pbìndà kpatsibhále bhà ádrùngbǎnga-tsinǎ ndì ndarí'ì dhu ìtè rí dhu tí, màlàyíká-okú dò rò*.

¹¹ Ádrùngbǎle Kàgàwà udhé dhu-bvǎ rǒ, tsibhále rǐ nzi àdù àtìnà ìmbǎ ndì rǎrǐ'ì kpatsibhále-atdyú nà, ndirò kpatsibhále rǐ nzi àdù àtìnà ìmbǎ ndì rǎrǐ'ì tsibhále-atdyú nà.

¹² Ohó tí, àdhàdhì tsibhále Kàgàwà náabhòlò ràhǎ kpatsibhále-ongò-kpa ò rò dhu bhěyi tí, kpatsibhále aráhǎ tsibhále-nyutsi rò uguta-otù ǒ. Ndirò Kàgàwà ní ndì abádhí nanzì óyǒ rò kóró.

¹³ Nyòtdì pé yà anya nyǐ nyú tírò: tsibhále rǐ ndìtsò Kàgàwà rǒ inzá ndì ndàtsi dònà rórò dhu tí ídzì dhu?

¹⁴ Yà Kàgàwà abhòlò ale-dòká òná ófò nítè tí nzá dhu, kpatsibhále rǐ dònà-ká ìvǐ ádzàdzǐ dhu rǎrǐ kà-nyǐ àbhǔ rí rìwù dhu?

¹⁵ Pbéttù tsibhále tò, dònà-ká rǒvi ádzàdzǐ dhu ní ifuta. Ohó tí, ádzàdzǐ aróvi àyǐ Kàgàwà abhè tsibhále tò, rì'ì dònà àtsi kà rǎdù nǐ mberù bhěyi.

¹⁶ Ndirò, ndi ale apé ndòzè ndàgò ndì wòrí ɔte dǒ, náká ndùni dhu àlě'ì mà, àlě rǎrǐ'ì mbǎ ngǎtsi ndi màndǎ nà, ndirò Kàgàwà bhà kànísá nyú mà rǎrǐ'ì mbǎ kà nà.

Ònzítále rǐ izǎ àbhǔ nǎkùtále-afǐ ò àzè nítè rí ònyù-otù ǒ dhu

¹⁷ Yà kòmbí ma móvɔna fǔkù ɔte ǒ, ma mí nzi nyǐfǔ ìfǔ tí. Ohó tí, yà nyǐ nyùndu nyǐ nǐ fǔkù unduta náaríbhona fǔkù ní nzi ídzì dhu, pbéttù kǎríbhona ní nzére dhu.

* **11:10** 11.10 Ìsa 6.2; Mát 18.10; Èfe 3.9-10

18 Angyinã rò ma mírì wà dhu yà nyí nyùndu nyí òná kàsùmì ǒ, ùkúnga rarí ndùndò ùndo tí. Ní ma mà'ù wà ndi dhu gòna tí.

19 Obhó tí, dhu àkǎnà wà ùkúnga rùndò ndì, ndíní ka kùni tí atdí afíya nyú nà arí Yěsù-owù ùngǔ ale.

20 Yà nyí nyùndu nyí rò, nyí nyárónyuna ní nzí Ádrùngbǎle Yěsù bhà ònyù.

21 Obhó tí, ònyù ònyù nyí nyí rò, ngǎtsi ale arí ndàpà ndònyù p̀b̀indà ònyù nyú ndìtírò angyi. Ní ndi dhu bhěyi, nzínziku ǒ atdídhená ale náarádù òko àwù nà, ngǔkpà ale ràdù dhu òmvù 'òri nǚ.

22 Nírò, nyí nyátí mbǎ ì'ì idza nà, yà nyí nyádù dhu ònyù, nyǎdù dhu òmvù òyá rò? Ndirò, nyí nyòzù tí Kàgàwà bhà Kànìsà àkyǎkyè dhu tí? Nyí nyóze tí nyíwù kǎkà ìmbǎ dhu arí'ì foyá ale-nyí? Ádhu nyú ndi nyí nyòze m̀ǹò fǔkù? Dhu àkǎ tí mifu nyí ifù tí? Ma mí nzí nyífù akekpa màtí wò dhu-okú dò rò!

Ádrùngbǎle Yěsù nábhě rí kirè ònyù

(Màt 26.26-29; Mrk 14.22-25; Luk 22.15-20)

23 Obhó tí, yàrí ní ndi Ádrùngbǎle Yěsù udhè idù dhu, yà ma madù àbhunà nyùni átò. Yà ndi ka kipfona kabhù ndi òmvù-fó òná iku ǒ, Ádrùngbǎle Yěsù idyi m̀g̀atì ndàlǔ foná.

24 Ní, òtsò ndi ndàbhù Kàgàwà tò dhu-dzidǒ, kùko kà-ǒnga, ndàdù àtìnà: «Yàrí ní ngbòdu,

---

‡ 11:21 11.21 Fiyó unduta ǒ, Yěsù ná'ù ale nóongónà iwu ònyù nà foyá, 'àndu tsùna, 'àdù ònyùnà atdíkpá, tdù ì onyù Ádrùngbǎle Yěsù ìrè ka kí nǚ ònyù rò.

yà fùkù ma màbhu. Nyòngò dhu ònzì ndi dhu bhěyi, nyàmbe mirè dǒ róná.»

²⁵ Ndi dhu bhěyi tí, ònyù ì ònyù dhu-dzidǒ, kǐdyi dìvayì rǐ'ì ònà kópà ndàlǔ fóná, ndàdù àtìnà: «Yàrí kópà rǐtèna ní yà Kàgàwà mànà ìndrǔ ùngbò ì nǐ ungbòta-òwútá, yà azùdu-otù ǒ ndì nàvi kpangba. Bilinganà kòmvù nyǐ nyí rò, nyòngò kònzì wò dhu bhěyi, ima nyǐ nyirè tí róná.

²⁶ Obhó tí, yà nyǐ nyí yàrí mǔgati ònyu nyǎdù yàrí dìvayì òmvù ònà kóró kàsùmì ǒ, nyǐ nyí Ádrùngbǎle Yèsù bhà òve-òyǐ nígǎ, ràrà àhu kǎraya ìngo ònà idho ò.»

²⁷ Nírò, ìngbàtí ìli ndì ale mà yà Ádrùngbǎle Yèsù bhà mǔgati ònyu rí, ndirò kàbhà kópà-tsù òmvù rí ìnzá ndì ndàkànà ndònyù ka ndirò ìnzá ndì ndàkànà ndòmvù ka rórò, ní ndi ale àfǎ wà dhu ìnzá ndì ndìfu kà-ngbò mà kǎ-zù mànà dhu-otù ǒ.

²⁸ Ní ìngbàtí ìli ndì ale mà nàkànà ndàndà pé nyunatsi nga ndìtírò angyi, tdǔ ndì ndònyu yàrí mǔgati ndàdù yàrí kópà-tsù nómuvù rò.

²⁹ Obhó tí, ndi ale apé mǔgati ònyu ndàdù kópà-tsù òmvù ìnzá ndì ndùni Ádrùngbǎle-ngbò-tì rórò, ní kòtdì wà anya ndìtírò dòná wò mǔgati ndì ndònyu, ndàdù ndi kópà-tsù òmvù dhu-otù ǒ.

³⁰ Ndi dhu-okú dò rò ní ndi, ábhǒ ale nzínziku ǒ náarí'ì andi nà 'àdù ì'ì ivíví. Ndirò, ábhǒ ale nyú núve wà.

³¹ Àlě kándàna gukyè àlě-nyutsi nga àlětírò angyangyi, ní Kàgàwà ítǎyana nǐ anya àlě-dǒ.

³² Pbéù Ádrùngbǎle Kàgàwà arí anya nítdì àlě-dǔ, ndíní ndutó tí àlě, akye ndì ndadùya àrà anya ìtdì àlě-dǔ atdíkpá yà adzi ǔ ale màná nǐ.

³³ Ní ndì dhu-okú dò rò, àbanǎnzó, yà nyǐ nyùndu nyǐ ònyù nyǐ nyonyu tí atdíkpá òná kóró kàsùmì ǔ, dhu àkǎ wà nyǔddò nyǐ nzínziku ǔ.

³⁴ Dhu apé ì'ì ndì ale rǐ'ì àwù nà dhu tí, ní ndì ale àkǎnà ndònyù pé dhu angyi pbì idzá, akye nyǐ nyowuna nyùndu Kàgàwà ràdù anya ìtdì dùkú nǐ.

Nírò ngǔkpà dhu yà òdòdì, nóbhòlò ma mítsi fǔrábvù ma mǎrà àhù rò.

12

*Hlǎ-Alafí rǔndana ale ùni ka kádù róná dhu
(Èfè 4.6; Fìl 2.1-4; 1Pé 4.10-11)*

¹ Àbanǎnzó, Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí arábhǔna ìndrǔ tò perè nàndà dhu nǐ, ma mòzè nzá nyǔkò ìnzǐ nyǔni dhu ì perè dǔ.

² Nyǐ nyùni wà dhu yà ìnzá nyǐ nyàpè Yèsù Krístò ná'u òná kàsùmì ǔ, nyǐ rubhà nyǐ dhu rùmbe nyǐku nyǔwù kǎkà ìnzǐ túya arí 'ìri sànamù ì.

³ Wò dhu-okú dò rò ní ndì, ma mòzè nyǔni dhu: Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí nyú rǔndana ale ràrǐ nzǐ àdù àtìna: «Yèsù àkǎ ofúngá nà!» Ndirò ìnzá Hlǎ-Alafí kèlě nǔndà ndì rò, atdí ale mà rǐ nzǐ àdù àtìna: «Yèsù ní Ádrùngbǎle!»

*Kàgàwà bhà Hlǎ-Alafí arábhǔna ìndrǔ tò
perè*

4 Ʋlǎ-Ʋlafí arábhǔna ìndrǔ tò perè-tidò rǐ'ì dhèdhèrò, pbétù kùndò arí ní atdí Ʋlǎ-Ʋlafí kèlě.

5 Kànisà ǒ ka kádù ònzìnà kasu-tidò rǐ'ì dhèdhèrò, pbétù ì kasu ònzi ka kí fìndà ní atdí Ádrùngbǎle Yěsù kèlě.

6 Kànisà ǒ kasu ònzi ka kí tí dhu rǐ'ì dhèdhèrò, pbétù ì kasu àbhǔ arí rònzi ì kóró, ní atdí Kàgàwà kèlě.

7 Ʋngbàtí ìli ndì ale mà náarí Ʋlǎ-Ʋlafí bhà ádrùngbǎnga tó obi ìtè rí perè nábà, ndíní ndi perè ì'ì tí mǔgàsù tí kóró ale tò.

8 Nírò, atdí ale tò Ʋlǎ-Ʋlafí ábhǔ ní dhu-ǒnga t'òvòta tó òte tó perè, ndirò ngǎtsi ale tò wò ndi atdí Ʋlǎ-Ʋlafí kèlě ábhǔ ní, inga t'únita tó òte tó perè.

9 Ngǎtsi ale ábà wò ndi Ʋlǎ-Ʋlafí-fó tí ní obi nà a'uta tó perè, ndirò ngǎtsi ale-tsí nábà ní andi nà ale t'ígútá tó perè.

10 Ngǎtsi ale ábà ní wìwì t'ónzita tó perè, ngǎtsi ale ràdù nabi bhěyi ka kí dhu òvo ìndrǔ tò nǐ perè nábà. Ndirò, ngǎtsi ale ábà ní tètò tó ale-afí mà ǒnga nábhǔ rí kùndò mběyi obhóngà tó Ʋlafí mànà perè. Ngǎtsi ale ábà ní ìnzá ka kúni aláva-tidò ǒ ka kóte dhu tó perè, ndirò ngǎtsi ale tsí adù àbànà ní ì aláva-tì nǎwě ka kí dhu tó perè.

11 Wò ndi atdí Ʋlǎ-Ʋlafí kèlě ní ndi kóró kǒkò dhu ònzi arí, ndùndò ìngbàtí ìli ndì ale mà dhèdhèrò perè-tidò nǐ àdhàdhì ndì ndòzè ka dhu bhěyi.

Yěsù ná'ù ale kóró rǐ'ì àdhàdhì atdí ale-ngbò-rǒngá-nzo bhěyi dhu

12 Obhó tí, àlě kùni wà dhu ale-ngbò rarí'ì atdí tí, róná-ngá-nzo ràdù ì'ì ibí nyú. Ìmbă dhu rǐ'ì ibí ndi ale-ngbò-rǒngá-nzo rǐ'ì dhu màtí, ní ka ní atdí ale-ngbò kèlě. Ní ndi dhu bhěyi tí, Krístò mà yà ndi ná'ù ale mànà ní atdí ale-ngbò átò.

13 Àlě'ì kóró, ìmbă rǐ'ì Pbayàhúdí màtí, ìnzǐ ní Pbayàhúdí màtí, ino tí arí'ì ale màtí, ndirò dòyá arí'ì ìtírò ale màtí, àlě kalú bàtizò wò ndi atdí Ẹlǐlǎ-Alafí-nyutsi tí, ndíní àlě kí'ì tí atdí ale-ngbò tí. Ndirò àlě-nyutsi rǐ'ì ní wò ndi atdí Ẹlǐlǎ-Alafí kèlě.

14 Ale-ngbò rǒngá rǐ'ì mbă atdí tí, pbétù kà rǐ'ì ibí nyú.

15 Ale-pfò náapé àdù àtìnà: «Ìnzǐ ní ma ale-otsú dhu-okú dò rò, ima ní nzǐ ale-ngbò-rǒngá,» ní wò dhu rǐ nzǐ àdù kàbhù ràdi ìnzǐ ní ale-ngbò-rǒngá tí.

16 Ndirò, ale-bì apé àdù àtìnà: «Ìnzǐ ní ima ale-nyìkpó dhu-okú dò rò, ima ní nzǐ ale-ngbò-rǒngá,» ní wò dhu rǐ nzǐ àdù kàbhù ràdi ìnzǐ ní ale-ngbò-rǒngá tí.

17 Dhu apé ì'ì ale-ngbò kóró rǐ'ì ale-nyìkpó tí dhu tí, ní ndi ale ràdù inga ìrì ìngbà dhu bhěyi? Ndirò dhu apé ì'ì ale-ngbò kóró rǐ'ì ale-bì tí dhu tí, ní ndi ale ràdù dhu àni ìngbà dhu bhěyi?

18 Obhó tí, Kàgàwà núulì ìngbàtí ìli ndi ale-ngbò-rǒngá-nzo àdhàdhì ndi nyú ndi ndazè ka dhu bhěyi.

19 Ale-ngbò kóró náapé àdù ì'ì atdí ale-ngbò-rǒngá-ngba kèlě tí, ní ale-ngbò ràdù ì'ì ìmbă!

20 Nírò, ale-ngbò-rǒngá-nzo rǐ'ì ibí, pbétù ale-ngbò nyú rǐ'ì atdí tí.

21 Ale-nyìkpó rǐ nǐ àdù àtìnà ale-otsú nǐ: «Ma mí'ì ìmbǎ atdyúnà nà!» Ndirò ale-dò rǐ nǐ àdù àtìnà ale-pfò nǐ: «Ma mí'ì ìmbǎ atdyúku nà!»

22 Pbétù, kǎkà ivíví dhu nyú tí ka karózùna ale-ngbò-rǒngá-nzo mà ní i atdíđǒ ka karí'ì atdyúya nà.

23 Ndirò, kǎkà inzǎ àkǎ ifuta nà dhu tí àlě karózùna ale-ngbò-rǒngá-nzo ní i atdíđǒ àlě karádù òbhòlònà. Ndirò kǎkà ìnzǐ ka kádù ovòya ùtì dhu tí àlě karózùna ale-ngbò-rǒngá-nzo, ní i yà atdíđǒ àlě karádù àndànà.

24 Kǎkà akye ka karí ovòya ùtì ale-ngbò-rǒngá-nzo, rǐ'ì mbǎ ngbǒya òbhòlò ka kí atdíđǒ dhu-atdyú nà. Kàgàwà náanzì ale-ngbò, ndínǐ àlě kongó tí yà ìmbǎ rǐ'ì ifuta nà ale-ngbò-rǒngá-nzo nándà atdíđǒ.

25 Kǎnzì ka ndi dhu bhěyi, ìnzǐ ale-ngbò-ǒnga núundo tí ndì, pbétù ndínǐ kà-rǒngá-nzo kóró nóowu tí dzùnàya ònzì rǒ àdhàdhì nzínziya ǒ.

26 Ale-ngbò-rǒ atdí ngarí-ngba mà náapé ì'ì àpbè ǒ, ní ale-ngbò rǒ ngǔkpà ngari kóró rǎdù ì'ì àpbè ǒ. Ale-ngbò rǒ atdí ngarí-ngba náapé ifuta nábà, ní ale-ngbò-rǒ kóró ngǔkpà ngari rǎdù ì'ì dhèdhe ǒ átò.

27 Ní nyǐ, nyǐ ní Krístò-ngbò, ndirò ìngbatí ìlì ndì ale mà nzínzìku ǒ ní ndi Krístò-ngbò-rǒngá-ngba.

28 Ndi dhu bhěyi ní ndi wemberè tí, Kàgàwà núulì uvitatáleKànìsà ǒ. Oyo rǐ kisě nǐ, kǔlì ní pbànábí. Ndirò ìbhu rǐ kisě nǐ kádù ùlìnà ní màlímó. Kòrì ale-dzidǒ rǐ'ì ní wìwì t'ónzita tó perè nà arí'ì ale mà, andi t'ígútá tó perè nà arí'ì ale mà. I dzidǒ rǐ'ì ní ngǔkpà ale

dzùnà t'ónzita tó perè nà arí'ì ale mà, ngǔkpà ale t'úndata tó perè nà arí'ì ale màná. Kà riku dòná rò nǐ, kǔli dhèdhèrò alává-tidò t'óteta tó perè nà arí'ì ale.

²⁹ Abádhí kóró tí uvitatále? Abádhí kóró tí pbànábí? Abádhí kóró tí màlímó? Ndirò abádhí kóró tí wiwì t'ónzita tó ádrùngbǎnga tó obi nà ale?

³⁰ Abádhí kóró tí andi t'ígútá tó perè nà ale? Ndirò abádhí kóró tí dhèdhèrò alává-tidò t'óteta tó perè nà ale? Abádhí kóró tí dhèdhèrò alává-tidò t'úgérétá tó perè nà ale? Inzǐ ní ndi dhu bhěyi akεkpá màtí.

³¹ Nírò, nyǐ nyákǎ nyòhò atdyúya atdídǒ perè ní, kǎkǎ ídzì dhu nyú tí rí'ì ròsè.

Pbétù kòmbí, ma mí kóró ngǔkpà otu dònǎ òsè otu nítè fǔkù.

13

Ale òzè ka kí dhu nòsè kóró dhu dònǎ dhu

(Màt 22.36-40; Rom 13.8-10; 1Yù 3.16-19; 4.7-21)

¹ Ma mí mbǎ àdù ì'ì ìndrǔ arótεna kóró alává-tidò t'óteta tó perè nà ma marí'ì dhu tí, ngǎtsi nǐ màlàyíká t'ávàna t'óteta tó perè nà ma marí'ì dhu tí, pbétù ìnzǐ madù odhídu nózè, ní òtǎdu rí'ì kòkórò dhu tí àdhàdhì òngò róngò ndùrǐ ale-bì kòkórò idzi-tù mà, ngèlèngelè-tù màná bhěyi.

² Ma mí'ì ìnè mì'ì nabì bhěyi ma mí dhu òvo ìndrǔ tò nǐ perè nà. Ma mí'ì ìnè muni kóró dhu-tsí mà. Ma mí'ì ìnè muni Kàgàwà udhé kóró dhu-tsí yà órù ò ongónà òko. Ndirò ma mí'ì ìnè mì'ì ádrùngbǎ a'uta, yà pbìrì àbhǎ rádù rìngbè

ndì fìndá ngari ǒ rò, ràrà ndòdì vurò ngari ǒ nà màtí. Pbétù ìnzì ma mapé òdhídu nózè, ní ima ní kòkórò dhu nyá.

³ Ma mí mbǎ àdù kóró pbàkà ongyéngá nùndò nǎkùtále tò, madù ngbòdu nádzi ndínì ogbeya tí kàzù ò*, pbétù ìnzì madù òdhídu nózè, ní ma mábàna mùgàsù tí dhu rǐì mbǎ.

⁴ Àzè arí afína òtù, ndirò àzè arí ìndrù dzùnà ònzi. Àzè arí nzì adha ònzi, àzè arí nzì ndòyò, ndirò àzè arí nzì ndìdzì.

⁵ Àzè arí nzì aɛ-nyì rǐwù nǐ dhu ònzi, ndirò kǎrí nzì gàsàna ònzi rí atdíró dhu ònɛ. Àzè arí nzì àkò akye, ndirò kǎrí nzì ìndrù ònzi ròná nzéɛ dhu òdò afína ò.

⁶ Àzè ìdhè arí nzì ndìkǎ nzéɛ dhu-okú dò rò, pbétù kǎ-dhè náarí ndìkǎ obhónga-okú dò rò.

⁷ Àzè arí kóró dhu ùba, ndirò kǎrí a'uta òdò kóró kàsùmì ǒ. Àzè arí òdona ka kí kabà kóró dhu à'u, ndàdù kóró dhu-dzi òndù.

⁸ Àzè arí nzì ìku akekpa màtí. Pbétù, ìndrù tò ka kí dhu òvò nabi bhěyi dhu rǎdù ùda ùda. Dhèdhèrò aláva-tidò ǒ ka kóte dhu tó perè rǎdù ìku ìkù, ndirò inga t'únita rǎdù ìku ìkù.

⁹ Obhó tí, àlě karí dhu ùnǐ gòna kèlě tí, ndirò àlě karí dhu òvò ìndrù tò nabi bhěyi gòna kèlě tí.

¹⁰ Pbétù, Kàgàwà rǐ kóró dhu òbhòlò rǐì mběyi nyá rò, yà gòya kèlě tí aríì dhu-tsí níkùya ìkù.

¹¹ Ngbángba tí ma mí'ì òná kàsùmì ǒ, ma mongónà òte ngbángba bhěyi, ma mongónà inga

* **13:3** 13.3 Ngǎtsi ófò ǒ, ka kàmbènà «ndínì ogbeya tí kàzù ò» nùgèrě kati: «ndínì ma mambè tí mìlè dǒ okúna dò rò.»

ìrè ngbángba bhěyi, ndirò ma mongónà dhu-
 ònga òvò ngbángba bhěyi. Pbéù ma mitdègu
 òngo ádrùngbǎe tí, ní ma mubhà wà ngbángba
 tó ófò ǒ ma mí dhu ònzi dhu.

¹² Obhó tí, yà kòmbí rí'ì kàsùmì ǒ, àlě tò kà rí'ì
 ndi dhu bhěyi tí. Àlě kí nzí dhu àlǎ mběyi, pbéù
 àlě kí dhu àndà ìnzí rí dhu-wòyǒ nyú nitè kiyó
 ǒ. Olù rírà kàsùmì ǒ, àlě kalaya dhu kpangba.
 Kòmbí ma m̀ni Kàgàwà gona kèlě tí, pbéù olù
 rírà kàsùmì ǒ, ma m̀niya ka àkǎkǎ dhu bhěyi,
 àdhàdhì k̀ni ma dhu bhěyi.

¹³ Nírò kòmbí màtí, kǎkǎ ìbhɯ dhu rí'ì ìnè
 atdíkpá tí. I dhu ní: a'uta, òdona ka kí ndíń
 ka kabá tí dhu, àzè mànà. Pbéù ádrùngbǎ dhu
 nyú ròsè kǒkò ìbhɯ dhu nzínzi ǒ ní àzè.

14

*Nabi bhěyi ka kí dhu òvò ìndrù tò dhu tó perè
 mà
 ìnzá ka k̀ni aláwà ǒ ka kóte dhu tó perè mànà
 (Ròm 14.19; 1Kò 12.4-7,27-31; 1Pé 4.10-11)*

¹ Nyí nyàkǎ nyǒnè ɔdhíkɯ òzè nyí nyí dhu.
 Ndirò nyí nyàkǎ nyǒhò ɱlǎ-Alafí bhà perè àbà
 nyí nyí dhu-atdyú atdíǒ, ròsè dòtsí ní nyí'ì yà
 ìndrù tò ka kí dhu òvò nabi bhěyi nǐ perè nà.

² Obhó tí, ndi ale apé àmbɛ òte dǒ ɱlǎ-Alafí
 ìbhò f̀ndà ìnzá ka k̀ni aláwà-tidò ǒ, ní ndi ale
 rí nzí òte ìndrù tò, pbéù kà rǒte Kàgàwà tò. Kà
 r̀nɔna ɱlǎ-Alafí bhà ádrùngbǎnga tó ɔbi nǐ, yà
 Kàgàwà ɱli orù ò dhu rí dònà àlǎ ale rí'ì ìmbǎ.

³ Pbéù, nabi bhěyi rí dhu òvò ìndrù tò ale
 r̀nɔna ìndrù tò dhu ní, abádhí òsì rí f̀yó a'uta

ǒ dhu, abádhí-afí òpè rí dhu, ndirò abádhí-afí rǐ ɔbi òtsi nǐ dhu.

⁴ Yà ǼlǼ-Alafí ìbhò ìnzá ka kúni aláwà-tidò ǒ róte ale, ní rǐ ndòsì ndítírò. Pbéù, nabi bhèyi rí dhu òvo ìndrù tò ale rǒsina ní Kànisa ǒ kóró ale nyú.

⁵ Ma mòzè nyǐ kóró nyǒngò òte ǼlǼ-Alafí ìbhò ìnzá ka kúni aláwà-tidò ǒ, pbéù ròsè dòtsí ma mòzè ní, nyǒngò dhu òvo ìndrù tò pbànábi bhèyi. Obhó tí, nabi bhèyi rí dhu òvo ìndrù tò ale núdà wà yà ǼlǼ-Alafí ìbhò ìnzá ka kúni aláwà-tidò òte rí ale, ìmbá dhu apé ì'ì ka kádù wò kùnò dhu-tì àwe ndínǐ Kànisa ǒ kóró ale nosí tí dhu tí.

⁶ Nírò àbanǐnzó, dhu apé ì'ì ma mára àhu fǔrábvù, madù òte nyǐ mànà ǼlǼ-Alafí ìbhò yà ìnzá nyǐ nyúni aláwà-tidò ǒ dhu tí, ní ma madù dzùnàku ònzì ìngbà dhu bhèyi? Ma mí nzǐ àdù dzùnàku ònzì, ìnzá ní Kàgàwà ítè idù dhu ma mòvò fǔkù rò, ìnzá ní ma múni dhu ma mòvò fǔkù rò, ìnzá ní nabi bhèyi ma mòvò dhu fǔkù rò, ndirò ìnzá ní dhu kèlě mà mùdhe fǔkù rò.

⁷ Kàndà pé adyi ùyu ka karí òyá dhu tó ófò, àdhàdhì rùgě mà ndirò ngǎtsi nǐ dùmù mà bhèyi. Ìnzǐ kǒkò dhu tó òngò apé àdù ì'ì dhèdhèrò ófò ǒ, ní ka kádù rùgě tí dhu rǐ'ì dhu mà ndirò ngǎtsi nǐ dùmù tí dhu rǐ'ì dhu mà núnì ìngbà dhu bhèyi?

⁸ Ìnzǐ ka kapé leku òmi ìla tó dhu bhèyi, ní ádhi pbá ale ndi ndòbhòlò rádù ìla t'úgyeta tò?

⁹ Ní, ndi dhu rǐ'ì ndi dhu bhèyi tí fǔkù átò. Dhu apé ì'ì wò nyǐ nyáwěna ǼlǼ-Alafí ìbhò fǔkù ìnzá ka kúni aláwà-tidò ǒ dhu-tì rǐ'ì ìmbá kpangba dhu tí, ní nyǐ nyúnɔna dhu rádù ale-dɔ àlɔ ìngbà dhu

bhěyi? Obhó tí, nyí nyádù ì'ì àdhàdhì awẹ ọ róte ìnzí ọtẹna rí ndírí rórò ale bhěyi.

¹⁰ Yà adzi ọ, aláwà-tidò rí'ì ibí nyú. Pbétù yà ìmbà tina rǎdù ì'ì atdí aláwà-tidò mà rí'ì mbǎ.

¹¹ Nírò dhu apé ì'ì inzá ma múni aláwà-tidò ọte rí ale nà mà móte dhu tí, ní ma mádù ì'ì ile tí ndi ale tò, ndi ale rǎdù ì'ì átò ile tí idù.

¹² Ní ndi dhu bhěyi tí, nyí nyú mà átò, yà nyí nyí Ẹlǎ-Alafí bhà perè-atdyú ọho atdídí nyǎbà dhu bhěyi, nyí nyákǎ nyǒnzí ọbi nyǎbà dòtsí perè ní kǎkǎ Kànìsà àbhù rǎdù rò'ò a'uta ọ.

¹³ Ní ndi dhu-okú dò rò, dhu àkǎ wò ndi Ẹlǎ-Alafí ìbhò ìnzá ka kúni aláwà-tidò ọ róte ale rònzi Kàgàwà rǎbhù kà-tì t'áweta tó perè fíndà.

¹⁴ Obhó tí, dhu apé ì'ì ma mí mitsò Ẹlǎ-Alafí ìbhò idù ìnzá ka kúni aláwà-tidò ọ dhu tí, ní ma mí mitsò afídu ọ, pbétù ìnzí pbàkà irèta rǎdù kasu ọnzí.

¹⁵ Nírò, ádhu ndi ma màkǎ mǒnzí? Ma màkǎ mitsò ma yà Ẹlǎ-Alafí àbhù mitsò ma ọnǎ ìnzá ma múni aláwà-tidò ọ, madù mitsò átò yà ọnǎ ma múni aláwà-tidò ọ. Ma màkǎ mùyù adyi yà Ẹlǎ-Alafí àbhù mùyù adyi ọnǎ ìnzá ma múni aláwà-tidò ọ, madù kùyù átò yà ọnǎ ma múni aláwà-tidò ọ.

¹⁶ Obhó tí, dhu apé ì'ì nyi nyí nyítsò nyambe ọtsò àbhù dǎ Kàgàwà tò yà Ẹlǎ-Alafí àbhù indù ìnzá ka kúni aláwà-tidò ọ dhu tí, ní ìnzá ndi aláwà nùni ale, yà tinú ndi nòtù unduta ọ, rǎdù dhu à'ù ìngbǎ dhu bhěyi ndàti «Àmìnà» ndi ọtsò nyi nyàbhù dhu dǎ? Kà rí nzí àdù kà'ù ndi dhu bhěyi, ìnzá ndi ndírí nyi nyúnọna dhu dhu-okú dò rò.

17 Obhó tí inyi, nyi nyí òtsò àdũ Kàgàwà tò dhu rí'ì inè mběyi, pbétù kà rí nzi ngàtsi ale nòsì.

18 Ma màbhù òtsò Kàgàwà tò, ma mání Ìlǎ-Alafí ìbhò idù inzà ka kúni aláwà-tidò òte ròsè òkúná kóró nídhuní.

19 Pbetù, unduta ǒ ma mózè dhu ní, mori ndiri rí òte ake tí, ndíní ma mudhè tí dhu òná ngǔkpà ale tò, ròsè Ìlǎ-Alafí ìbhò idù inzà ka kúni aláwà ǒ ma màmbènà òte abhò nyí dhu dòná.

20 Àbanǎnzó, nyí nyàkǎ nzà nyírè nga nzónzo bhěyi, pbétù nyí nyàkǎ nyírè nga iwà ǒ'ò ale bhěyi. Nzére dhu t'ónzita ǒ, nyí nyàkǎ obhó tí nyí'ì iré-nzo bhěyi, yà inzà nzére dhu t'ónzita núní ale.

21 Ìlǎ Andítá ò ka kándí dhu kati:

«Ádrùngbǎle rǎtina:

«Ma mǒngo òte kàrí ale, Pbàìsràyélí tò

vurò aláwà òte arí ale-otù ǒ,

yà olo tí rí'ì ale-otù ǒ.

Ní, ndi dhu bhěyi màtí, abádhí rǒngo 'ùvo ìnzí 'ìrì ma múnǒna dhu*.>»

22 Nírò, yà Ìlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni aláwà-tidò òte ka kí dhu tó perè ní Kàgàwà itdìya ìndrù-ànyǎ dhu itè rí ize kǎkà 'ùvǒ arí ìnzí a'ù tí Kàgàwà ale tò, pbétù ìnzí ní kǎkà iwà ka ná'ù ale tò. Ndirò yà ìndrù tò ka kí dhu òvǒ nabì bhěyi ní perè ní Kàgàwà bhà ìdzìnga itè rí ize kǎkà iwà Kàgàwà ná'ù ale tò, pbétù ìnzí ní kǎkà ì núvǒ ìnzí 'à'ù ka ale tò.

23 Dhu apé 'ì'ì kànìsà ǒ nyí nyàndu nyí kóró dhu tí, nyǎdù nyǒpè nyǒtè kóró Ìlǎ-Alafí ìbhò fǔkù inzà ka kúni aláwà-tidò ǒ, ndi kàsùmì ǒ, inzà ì

* 14:21 14.21 Ìsa 28.11-12

alávà nùni ale, ndirò ngätsi nǎ inzà Yësù ná'ù ale rādù ìtsù fùkú unduta ò, ní i ale tí nzí àdù àtìna nyí rǎrǎ àrítále?

²⁴ Pbéù dhu apé ì'ì kóró ale rǎ dhu òvo ìndrǔ tò nabì bhěyi dhu tí, atdí ale yà inzà Kàgàwà ná'ù ndirò ngätsi nǎ, ìtsù tí ìtsù atdí ale rādù ndòtù ndi unduta ò, ní ndi dhu ndi ndirì dhu rādù kàbhù rùni pbìndà nzérenga, kà rādù ndinè kóró ale òtdì ànyàna yà ì ótena dhu-otù ò ale tí.

²⁵ Kà-nyutsì ì nuru kóró dhu rādù 'ìtè kpanjangba kà tò. Ndi dhu bhěyi ní ndi, kà rādù ndāgu ndāpbǎ nyina adzi nyú rǒ, ndādù Kàgàwà ìfɛ, ndàti: «Obhó tí, Kàgàwà rǎ'ì inè nzínzikɛ ò!»

Kàgàwà bhà idza ò ìndrǔ àkǎ 'ì'ì nà mǔtso

²⁶ Àbanǎnzó, ádhu ndi àkǎkǎ nyǒnzì? Yà nyí nyùndu nyí somà tò òná kàsùmì ò, atdí ale rādù ì'ì inè ndùyù adyi, ngätsi ale rādù dhu ùdhe ìndrǔ tò. Ngätsi ale rǎ'ì inè ndòvò Kàgàwà ìtè fǐndà dhu ìndrǔ tò nabì bhěyi, ngätsi ale rādù òte Ǟlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni alávà-tidò ò, vurò ale rādù ndi òte ùgere. Nírò kòrí dhu kóró àkǎ rǒnzì ì ndínǎ Kànisa ò kóró ale nosí tí.

²⁷ Dhu apé ì'ì Ǟlǎ-Alafí ìbhò inzà ka kúni alávà-tidò òte rí ale rǎ'ì dhu tí, ní dhu àkǎ óyǒ ale kèlě, ndirò òsosè nǎ, ìbhù ale rǒtè. Abádhí àkǎ 'òtè, atdátdírà ò, ndirò dhu àkǎ wò ka kúnona òte ùgèrě rí atdí ale rādù ì'ì.

²⁸ Dhu apé ì'ì ìmbǎ ndi òte ùgèrě rí ale rǎ'ì unduta ò dhu tí, ní ìngbàtí ìli ndi ale mà abádhí nzínzì ò nákǎ ndinè inè tí, ndàmbe òte dǒ afína ò tí pbìndà Kàgàwà nà.

29 Ndirò, nabi bhëyi rí dhu òvo ìndrũ tò ale ì'ì rò, dhu àkã óyò ale ndirò ngãtsi nĩ ìbhu ale kèlě ròtè, ngũkpà ale ràdù wò abádhí ùnò dhu-ǒnga nóvò.

30 Pbétù atdí ale apé ì'ì òte ndì ndóte ró, kà-tí àdi ngãtsi ale ràdù ì'ì Kàgàwà ìtè fíndà, ndínĩ ndì ndòvo tí ìndrũ tò dhu nà, ní dhu àkã wò ndì òte rúbhi òte rǒ ale rìnè.

31 Nyĩ nyĩ'ì ìnè kóró nyòvò dhu ìndrũ tò pbànábí bhëyi. Ní dhu ràdù àkã, atdí ale ròvò ka ngãtsi ale dzidò, ndínĩ kóró ale ùni tí fíyò ka kùdhe dhu, afíya ràdù òbi òtsì.

32 Nabi bhëyi ka kí dhu òvo ìndrũ tò nĩ perè nà arí'ì ale rĩ'ì ìnè ndòdò ndì ndàmbènà òvona ìndrũ tò dhu afína ò, ìnzì ndòvò.

33 Obhó tí, Kàgàwà ní nzĩ pbàdzangà tí arí dhu ònzi ale. Pbétù, Àbadhi ní màràngà t'ále.

Àdhàdhì yà Kàgàwà bhà ale tó kóró Kànísà ǒ arí ndònzi dhu bhëyi tí,

34 vèbhále àkã 'ìnè ìnè tí Kànísà tó unduta ǒ*. Abádhí tò ka kúfà nzá rusà ròngò òte Kànísà ǒ, pbétù abádhí àkã 'ìfu ì, àdhàdhì Úyátá núnò ka dhu bhëyi.

35 Dhu apé ì'ì abádhí rĩ'ì ì ívũna dhu nà dhu tí, ní abádhí àkã 'òngù ì dhu fíyó kpabhále-tsũ fí-dzá rò. Tsìbhále ròte ìndrũ ùndu ì Kànísà ǒ ró dhu ní ìnzá nga nòfò dhu.

36 Nyĩ nyìrè tí dhu Kàgàwà bhà ǒte ráhu fũrábvũ rò? Ndirò nyĩ nyìrè tí dhu kà rírá àhu fũkù vĩku dǒ rò tí?

* **14:34** 14.34 «Vèbhále àkã 'ìnè ìnè tí Kànísà tó unduta ǒ» rĩ'ì ìnè átò kugèrè kati: «Vèbhále àkã nzá 'àbèlè nabi bhëyi ka kòvona Kànísà tó unduta ǒ dhu-ǒnga»

³⁷ Ndi ale apé dhu ìrè ndì rǎrǎ nabi, ndirò ngǎtsi nǎ, Ìlǎ-Àlafí rǎrǎ ndùnda, ní ndi ale àkǎ ndùni dhu, yà ma mándí fǔkù dhu rǎrǎ Ádrùngbǎle Yēsù bhà Uyátá.

³⁸ Pbétù ìnzí kǎpé ndi dhu ùnǎ, ní Kàgàwà rǎ nzí àdù ndi ale ùnǎ.

³⁹ Nírò àbanǎnzó, nyǎ nyákǎ nyòhò nabi tí nyǎ nyí'í dhu-atdyú, ndirò nyǎ nyákǎ nzá nyùtò ìndrù-tsù, ìnzí ròtè Ìlǎ-Àlafí ìbhò fǔyò ìnzá ka kùni aláva-tidò.

⁴⁰ Pbétù kóró dhu náká ndònzì ndì yà ndi dhu nyú àkǎnà ndònzì ndì dhu bhěyi, ndirò nyǎnatì ròhù ndì mběyi.

15

Krístò ingbè ndì òve-bvè rò dhu tó Ídzi Mākūrù

¹ Àbanǎnzó, ma mòzè misè yà fǔkù ma móvò Ídzi Mākūrù, yà nyǎ nyáko, nyǎdù afíku àpba róná.

² Kòtù-ǒnga ní ndi Kàgàwà rǎ nyǎgǎ nǎ, yà fǔkù ma móvò ka dhu bhěyi nyǎ nyòdò ka rò. Ìmbǎ kǐ'í ndi dhu bhěyi nánǎ, fǔkú a'uta nàmbènà ì'í kòkórò dhu.

³ Ádrùngbǎ dhu nyú tí ma múdà fǔkù dhu ní yà idù ka kúdhe átò dhu. Ndi dhu ní: Krístò avè àlě tó nzérenga-okú dò rò, àdhàdhì yà Ìlǎ Andítá núnò ka dhu bhěyi*.

* 15:3 15.3 Ìsa 52.13-53.12.

4 Ka katdù ka, ràdù ndìngbè ονε-bvù rò ìbhù ráhù idhò ǒ, àdhàdhì yà ñlílá Andítá núnò ka dhu bhěyi*.

5 Kítè ndì Péterù tò, ndi dhu-dzidǒ ndàdù ndìtè atdí kumì dòná óyǒ nà p̀hìndà uvitatále tò.

6 Tdítdǒ, kǎdù ndìtè imbò miyà dònǎ róse ndì ná'ù ale tò atdíkpá. Ábhǒ ale nyú i ale nzínzì ǒ, rǐ'ì inè nyìkpóya nà kòmbí màtí, ndirò atdídhená ale núve wà.

7 Wò dhu-dzidǒ, kítè ndì Yàkòbhò tò*, ndàdù ndìtè kóró uvitatále tò.

8 Kùtsa ndì ndí dòná rò nǐ, kǎdù àrà ndìtè idù átò, ima kàtorogǒ-ngba tírò†.

9 Obhó tí, ima ní ìmbǎ tǐna nà ale nyú ròsè kóró uvitatále nzínzì ǒ. Ndirò, ma màkǎnà nzá kanzi ma uvitatále mà tí, Kàgàwà bhà Kànìsà rǒ ma mavù dhu-okú dò rò.

10 Pbéttù, Kàgàwà bhà ídzìnga-okú dò rò nga ní ndi ma mí'ì yà nyí nyí malá kòmbí ònǎ ófò ǒ. Ndirò kàbhà ídzìnga idù ní'ì nzǐ kòkórò nga tó. Ma mónzì kasu ròsè kóró ngǔkpà uvitatále dònǎ. Obhó tí, ìnzǐ ní ima ndi ma mónzì ndi kasu, pbétù ka nónzì ní yà nyudutsi rǐ kasu ònzi Kàgàwà bhà ídzìnga.

11 Nírò, dhu rǐ mbǎ ì'ì ima màtí, ngǎtsi nǐ abádhí màtí, ní kònǐ mǎ'ì kóró mǎ marúnona Ídzì Màkǔrù, ndirò kònǐ ndi Ídzì Màkǔrù ní ndi nyí nyá'ù.

---

* 15:4 15.4 Zàb 16.9-11; Óse 6.2 * 15:7 15.7 Kas 12.17 † 15:8 15.8 Kàtorogò ní inzǎ fìndá àbǐ iku rórò ka kùgù ngbángba. Pòlò òzù ndi kàtorogò tí uvitatále nzínzì ǒ, iwà Yèsù óvè ndàdù ndìngbè dhu-dzidǒ ndi ndarà uvitatále-kàsù òpè dhu-okú dò rò.

Kàgàwà náabhùya ùvǎve ale rǎngbe ì ɔve-bvù rò dhu

¹² Dhu apé ì'ì àlě karí dhu òvo ìndrǔ tò àlě ràti Krístò rǎngbè wà ndì dhu tí, ní íngbà dhu bhěyi dhu nzínzikǔ ǒ ngǔkpà ale náarádù àtinà ìnzǐ ùvǎvè ale rǎngbeya ì ɔve-bvù rò nǐ?

¹³ Ní, dhu apé ì'ì obhó tí ìnzǐ ùvǎvè ale rǎdù 'ùngbe dhu tí, ní Krístò níngbè nzá ndì átò ɔve-bvù rò.

¹⁴ Ndirò dhu apé ì'ì ìnzá Krístò íngbè ndì dhu tí, ní yà mǎ marúnɔna ìndrǔ tò Ídzì Mákǔrù ní kòkórò dhu, ndirò fùkú a'uta ní kòkórò dhu átò.

¹⁵ Ndirò ròsè dòtsí, ka kòzù wà mǎ Kàgàwà-ɔvò rǒ arí tìtò ùno ale tí, yà mǎ mónvò dhu ìndrǔ tò mǎ ràti kà rábhǔ Krístò rǎngbè ndì ɔve-bvù rò dhu-okú dò rò. Ní dhu apé ì'ì ìnzǐ ùvǎvè ale rǎdù 'ùngbe ɔve-bvù rò dhu tí, ní ndì dhu rǐtèna dhu ní Kàgàwà rabhù nzá Krístò rǎngbè ndì ɔve-bvù rò.

¹⁶ Ma mí dhu òvo tdítǒ mati: dhu apé ì'ì ìnzǐ ùvǎve ale rǎdù 'ùngbè ɔve-bvù rò dhu tí, ní Krístò ndítírò níngbè nzá ndì.

¹⁷ Ndirò, dhu apé ì'ì ìnzá Krístò íngbè ndì dhu tí, ní fùkú a'uta ní kòkórò dhu, ndirò nyǐ nyòko òko fùkú nzérenga ǒ.

¹⁸ Ndirò ròsè wòrí dònǎ, kǎkà ùvǎvè Krístò ì á'ù rórò ale núwǐ wà atdíǒ.

¹⁹ Dhu apé ì'ì àlě kúli àlě tó a'uta Krístò ò yà àlě kí'ì nà yà adzi dǒ ípìrǒnga-okú dò rò tí dhu tí, ní àlě'ì ní ndì izu rǎdù ùkanà ròsè kóró ale dònǎ ale.

²⁰ Pbétù obhó nyú, Krístò níngbè wà ndì ɔve-

bvè rò, ndì'ì ùvǎvè ale tó ngàngàyi‡ tí.

²¹ Obhó tí, àdhàdhì ìndrǔ rǎvè dhu níibho ndì atdí ale-otù ǒ dhu bhěyi, ní ndi dhu bhěyi tí ùvǎvè ale rǐ 'ùngbě dhu níbhò ndì atdí ale-otù ǒ.

²² Àdhàdhì kóró ale náarúve Àdamù mànà ì ungbò ì dhu-okú dò rò dhu bhěyi tí, kóró ale náabáya ípírǒnga Krístò mànà ì úngbò ì dhu-okú dò rò.

²³ Pbéttù, ìngbàtí ìli ndì ale mà níngbèya ndì fíndà ka kudhé kàsúmì ǒ: Krístò níngbè wà ndì ndì'ì ngàngàyi tí. Ndirò kà rǐngo nínganí, kàbhà ale tí ì nòtù ale níungbeya ì átò.

²⁴ Wò dhu-dzidǒ, Krístò níitòya yà ìndrǔ dǒ arí'ì ádrùngbǎnga tó obi nà kóró nzére-alafí mà òyá ádròdrò ale mànà.

²⁵ Obhó tí, Krístò náká wà ndònyù idzi, ràrà àhụ Kàgàwà rǐ kóró pbìndà òmvǔ àbhǔ ndòbè dòya dhu*ò. Nírò ní ndi yà adzi dǒ kóró dhu-tsù náadùya ndòdì, Krístò ràdù Idzi àdu Àbanà Kàgàwà-fò ò.

²⁶ Kà rǐku dóná rò òmvǔ, yà Kàgàwà itòya ní ɔvɛ.

²⁷ Obhó tí, Hǐlǎ Andítá rǎtina: «Kàgàwà ábhụ wà kóró dhu kà ròbè dòya*.» Pbéttù, Krístò rǎtina: «Íwà ma móbè kóró dhu dǒ» rò, ní ní'íya ka kátina: Kà ròbè kóró dhu-dǒ, Kàgàwà yà kóró dhu nábhụ kà ròbè dòya kèlě ròdì.

²⁸ Ndirò, Kàgàwà rǐ kóró dhu nábhǔ kà ròbè

‡ **15:20** 15.20 Ngàngàyi ní wemberè tí ǒ'ò inga ǒ ònyù-dòkpa. Yèsù ní ndi wemberè tí ndì níngbè ɔvɛ-bvè rò. * **15:25** 15.25 Zàb 110.1 * **15:27** 15.27 Zàb 8.7

dòya rò ní ndi, ndi kà t'Ídhùnà nyú ndìtírò, yà Kàgàwà ábhɯ ròbè kóró dhu do, náadùya àdi Kàgàwà bhà ádrùngbǎnga-tsinǎ, ndínǎ Kàgàwà nóonyɯ tí idzi dòtsí kóró dhu dǎ.

²⁹ Dhu apé ì'ì inzi ìndrǔ rǎdù 'ùngbɛ ɔve-bvù rò dhu tí, ní nzínzikɯ ǒ ale kǎkà bàtizò àlǎ arí ùvǔvɛ ale-okú dò rò náarónzina dhu-tì nádù ì'ì àdhu[§]? Dhu apé ì'ì inzi ùvǔvɛ ale náarí 'ùngbɛ dòtsí dhu tí, ní ádhu-okú dò rò nga ndi ìndrǔ arádù bàtizò àlɯ abádhí-okú dò rò nǎ?

³⁰ Ndirò ádhu-okú dò rò nga ndi àlǎ'í nyú àlǎ kádù àlǎ tó ípìrǒnga ìli àpbè ǒ kóró kàsɯmì ǒ nǎ?

³¹ Àbanǎnzó, bìlǎnganà ma mǎrǎ motù ɔve-ònzǎ. Ndi dhu ní obhó dhu. Ndirò, obhó dhu tí rǎ'ì ngǎtsi dhu ní, ma mǎrǎ moyò okúkɯ dò rò àlǎ tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò mànà àlǎ kúngbò àlǎ nídhunǎ.

³² Ma mábà àpbè abho nyú yàrǎ Efesò tó kigò ǒ, tsùdú dhu àgò rǎ irí ǒ ìzǎ bhěyi ǒrù ale-okú dò rò. Ní ádhu-okú dò rò nga ndi ma mádù àpbè àbà ndi dhu bhěyi, inzǎ ka kà'ù dhu 'ùngbɛ ùvǔvɛ ale rungbeyà ì ɔve-bvù rò nǎ? Dhu apé ì'ì inzi ùvǔvɛ ale náarí 'ùngbɛ dhu tí, nírò: kònyɯ àlǎ wúgúwúgú, ndirò kòmɯvù àlǎ bhélébhélé tsútsǎ tí àlǎ kúve nídhunǎ*.

³³ Inzi nyàbhɯ nyǎ kǎtrǎ nyǎ wò dhu nàndà dhu nǎ: nzére ale t'ódhǎna náarí ìndrǔ tó idzi mètso nǎnzǎ.

---

§ 15:29 15.29 Kǎkò ì ùvǔvɛ ale tí kátina iró ale ní ngǎtsi nǎ atdídhénà ale yà Yèsù ná'ù, 'àdù ùve inzǎ ì àpè bàtizò àlǎ rórò, ndirò ní kǎkà inzǎ ì á'ù Yèsù rórò ùvè atdídhénà ale. * 15:32 15.32 Ìsa 22.13

34 Ní, nyí nyàkă nyŭgèrè fùkú irèta, nyădu nyí ídzì ófò ò, nyădù nzéřęnga t'ónzita ùbhà. Obhó tí, atdídhená ale nzínziku ǒ núnì nzá Kàgàwà. Ma mí kùnò ndíní nyìku nabhù tí rìwù.

Ɔve-bvù rò rí 'ùngbě ale ní'iya nà ale-ngbò-tidò

35 Pbétù, atdí ale rí'ì inè ndivũ dhu ndàti: «Èvũve ale núungbeyà ì ìngbà dhu bhěyi? Ndirò, abádhí ní'iya ìngbà dhu bhěyi ale-ngbò-tidò nà ì í 'ùngbě rò?»

36 Ní ndi dhu nivũ ale ní màdhwómà nyú! Itse nyi nyòzò rò, ndi itse rí nzi àdù ìnga ìnzá ndi ndòvè pé angyi rórò.

37 Wò nyi nyòzòna dhu ní nzi ìnga rádù ìnga itsu nyú, pbétù nyi nyòzòna ní ákě itsé-ngba kèlě. Kà rádù ì'ì nganù tó itse màtí, ngàtsi nĩ vurò itse-tidò màtí.

38 Tdítdò, Kàgàwà rádù àbhunà ndi itse ò rò ráhu itsu tò ngbòna ní yà ndi ndòzè. Ìngbàtí ìli ndi itse ò rò rádù àhu itsu-ngbò ní ndi itse nà àkă tinàdò kèlě.

39 Kàgàwà anzì dhu-tsí náarí'ì ìmbă kóró àdhàdhì ale-ngbò tó ófò nà: ìndrũ-ngbò tó ófò rí'ì atdíró, ìzã-ngbò rí'ì atdíró, àrè-ngbò rí'ì atdíró, ndirò ìbhè-ngbò rí'ì atdíró.

40 Ɔrù-akpà ǒ ale-ngbò mà, yà adzi ǒ ale-ngbò mànà rí'ì inè átò. Ɔrù-akpà ǒ ale-ngbò tó aya mà rí'ì dhèdhèrò yà adzi ǒ ale-ngbò tó aya nà.

41 Adyifò bhà ìnga t'áwàta rí'ì atdíró, àbĩ bhà tsí rí'ì atdíró, ndirò alali tó rí'ì òyá tí. I alali nzínzì ǒ màtí, ìnga t'áwàta nádă wà ì.

⁴² Ní, dhu í'íya yà dhu bhěyi yà ùvǔvè ale ř' ùngbě rò: yà adzi ǒ àě kí'ì nà ale-ngbò ní ndìnzǎ arí ale-ngbò. Pbéù, àě ùngbě àě kí ɔve-bvù rò rò, àě kí'íya nà ale-ngbò ní ìnzǐ rádù ndìnza ale-ngbò.

⁴³ Ka kí kòtdù itsina ònzi ka kí òná ǒfò ǒ kà ř'ì rórò, kà rádù ndìngbè ádrùngbǎnga tó awáwù ǒ. Ka kí kòtdù ivívinga ǒ kà ř'ì rórò, kà rádù ndìngbè ádrùngbǎnga tó ɔbi nà.

⁴⁴ Ka kí kòtdù rò, kà ř'ì nà ní yà adzi ǒ ale-ngbò. Pbéù kà ř'ì ndìngbè rò, kà rádù ì'ì nà ní òrù-akpà ǒ ale-ngbò. Dhu apé ì'ì inè yà adzi ǒ ale-ngbò náarí'ì dhu tí, ní òrù-akpà ǒ ale-ngbò ř'ì inè átò.

⁴⁵ Ndi dhu bhěyi ní ndi Andítá rǎtina: «Wemberè t'ále, Àdamù, ní'ì àbà tí ípìrǒnga nábà ale*.» Pbéù, olùnǎ rò í'ì Àdamù, Krístò, ní'ì ípìrǒnga àbhǔ rí ìndrǔ tò Ĥlǎ-Alafí-otù ǒ ale.

⁴⁶ Wemberè tí àě kabà ale-ngbò ní yà adzi ǒ ale-ngbò ìnzǐ ní òrù-akpà ǒ ale-ngbò. Ndi-tsí ř'ìrà olùnǎ rò.

⁴⁷ Wemberè t'ále, Àdamù, ní'ì yà adzi ǒ ale. Kàgàwà náabhòlò ka adzi nǐ. Pbéù, ɔyo rí kisě Àdamù níira òrù-akpà ò rò.

⁴⁸ Yà adzi ǒ ale nófò ì yà adzi nǐ Kàgàwà abhòlò Àdamù nà. Ndirò òrù-akpà ò owuya ì nùngbe ale, nófóya ì wò òrù-akpà ò rò ira ale nà.

⁴⁹ Àdhàdhì àě kófò àě wò adzi nǐ Kàgàwà abhòlò ale nà dhu bhěyi, ní àě kófóya àě átò wò òrù-akpà ò rò ira ale nà.

---

* 15:45 15.45 ɔpt 2.7

50 Àbanĩnzó, kàní ma móvona fùkù dhu: Ẹzǎ mà azu mànà nà rí'ì ale-ngbò rǐ mbǎ àdù ì'ì ngari nà òrù-akpà ǒ Ádrùngbǎ kamà Kàgàwà bhà Idzi ǒ. Ndirò òmò rádù òmò dhu mà ní rǐ nzǐ àdù òko atdíkpá ìnzǐ rádù òmò dhu mànà.

51 Kàní ma mí òdhù ò okónà dhu òyo fùkù: àlě'ì kóró àlě kùvèya nzi, pbétù àlě'ì kóró àlě kùwàya àlě.

52 Ndi dhu onziya ndi ákě kàsúmǐ-ngba ǒ, àdhàdhì yà ìndrù rǐ nyìkpóna àpbi, ndàdù àngbenà dhu bhěyi, yà adzi ǒ kóró dhu-tsù rǐ ndòdì nǐ wàndà rǒngò nínganí. Obhó tí, ndi wàndà rǒngò rò, ùvùvè ale núungbeyà ì yà ìnzǐ rádù òmò ale-ngbò tó ófò nà. Ndirò àlě'ì, yà àlě-nyìkpó nà àlě kòtù àlě rò, àlě kadùya àlě núwu átò.

53 Obhó tí, dhu àkǎ òmò rádù òmò ale-ngbò ràfǒ yà ìnzǐ rádù òmò ale-ngbò. Wò ndi òvè rádù òvè ale-ngbò náká wà ndàfǒ yà ìnzǐ rádù òvè ale-ngbò.

54 Yà ndinza rádù ale-ngbò náafóya gukyè yà ìnzǐ rádù ndinza ale-ngbò, wò ndi òvè rádù òvè ale-ngbò ràdù ìnzǐ rádù òvè ale-ngbò náfo, níró ní ndi yà Ẹlǐlǎ Andítá ò ka kandí ote náakáya. Ndi ote ràtina: «Ove dhu òtò wà. Ove lè mà dhu ònzǐ wà dòtsí*».

55 Ẹnyi òvè, pbùkù mùlè mà rǐ'ì ngboró?

Ẹnyi òvè, okpènu rǐ'ì ngboró*?»

* 15:54 15.54 Ẹsa 25.8 * 15:55 15.55 Ẹsa 25.8; ǒse 13.14

56 ɔve-okpè ní nzérenga, ndirò nzérenga bhà ádrùngbǎnga tó obi ní Ʋyátá*.

57 Ilèta àkǎ àlě rǎbhɯ Kàgàwà tò. Ka ní ndi àlě àbhɯ arí àlě rònzì ɔve lè mà àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù Krístò-otù ǒ!

58 Nírò àbanǎnzó, yà atdíǒ ma mózè nyí rò, nyí nyàkǎ nyíkò pòtsó wò fùkù ma mòvò obhóngà ǒ, ìnzì nyǎbhɯ nyí kumbe nyíkɯ akye. Nyí nyàkǎ nyǎmbe òwu dǒ angyi tí àlě tó Ádrùngbǎle Yèsù bhà kasɯ t'ónzita nà, nyǎdù dhu ùni wò kà-nyutsì nyí nyí'ì dhu-okú dò rò nyí nyónzina kasɯ rǎrǎ nzí àwí kòkórò.

16

*Pbakrístò rí fùrangà àtsà Yèrùsàlemà tó kigò
ǒ Kànísà dzùná ì ɔnzì tí nǎ dhu*

¹ Yèrùsàlemà tó kigò ǒ rí'ì Kàgàwà bhà ale dzùná nonzi tí ka kátsàna fùrangà nàndà dhu nǎ, nyí nyàkǎ nyǒnzì dhu átò àdhàdhì Gálàtiyà tó pbìrì ǒ kànísá tò ma múyǎ dhu dhu bhěyi*.

² Yà yengè idhò náaríku dhu bhěyi, ìngbàtí ìli ndì ale mà nzínzìkɯ ǒ nákǎ ndàrà yà ndì ndòngyè fùrangà-go nǎli rǒ ndòdò pbìndà, tsángbátí nyí nyowuna bvùkù ma mǎrà àhɯ dhu òdò ndí'ì nyí nyatsá tí fùrangà nǎ.

³ Ní bvùkù ma mǎrà àhɯ rò, ma mí nyí nyóvòna ale òvì bhàruwà nà, ròwù fùkú perè nà Yèrùsàlemà tó kigò ò.

---

* **15:56** 15.56 Nzérenga bhà ádrùngbǎnga tó obi ní Ʋyátá dhu-tí ní, Ʋyátá arí ndi nzérenga tí rí'ì dhu ìtè ìndrù tò. * **16:1** 16.1 Gál 2.10

4 Dhu apé ì'ì iwà ma màkă marà átò ányì dhu tí, ní mǎ màkă mǒwù atdíkpá abádhí mànà.

Πολὸς ῥῆς ἀβὴι ὁ νδὴ νδάρὰ δὴ ὑδῆ ἀγγανγῆ δὴ

5 Ma mǎrà àhụ b̀v̀k̀k̀ iwà ma mùdà M̀k̀èd̀òniyà tó pb̀r̀ì ònǎ r̀ó̀r̀ò. Obhó tí, ma mùdà ùda ányì nanǎ.

6 Ngǎtsi nǐ ma mádi àdǐ f̀r̀ábv̀v̀ ákě k̀as̀m̀ì tí. Ndirò ngǎtsi nǐ, ma mádi àdǐ átò ádr̀ungb̀á g̀ìr̀ì tó k̀as̀m̀ì ǒ b̀v̀k̀k̀, ndínǐ nyǐ nyibho tí dz̀uǹadu ònzi r̀í pb̀k̀à abhi ǒ dhu-tsí idù.

7 Obhó tí, ma mòzè nzá àlě r̀àl̀a àlě nyǐ mànà ùda ma mùdà ònǎ k̀as̀m̀ì ǒ tí. Ma mòzè dhu ní àlě ròkò pé atdíkpá nyǐ mànà ngúfe idho tí, Ádr̀ungb̀áe òzè ka nǐ.

8 Pbé̀t̀ù, ma mòzè madi iró Efesò tó kigò ǒ r̀àr̀à àhụ P̀ènd̀èk̀ot̀è-idhò ò.

9 Obhó tí, ádr̀ungb̀á kasu ònzi ma mí iró nǐ dhu tó tsǎtsù àpfò wà ndì idù, ndirò ima nà r̀í 'ùgye ale r̀í'ì ìnè abho nyú.

10 Tìm̀òteẁù apé ìrà àhụ, ní nyǐ nyàkă nyǒdò ka mběyi nzínzikù ò ìnzǐ r̀ònzǐ odo. Obhó tí, àbadhi arí Ádr̀ungb̀áe Ỳès̀ù bhà kasu ònzi àdhàdhì ma marí k̀ònzǐ dhu bhěyi.

11 Nírò, atdí ale mà àkă nzá ndònzǐ kà g̀àỳà. Pbé̀t̀ù nyǐ nyàkă nyǒnzǐ kà dz̀uǹà r̀adu ndì tidu ò m̀ar̀ung̀à ǒ afina r̀í'ì r̀ó̀r̀ò. Obhó tí, ma mí àbadhi mà nódò r̀iẁù atdíkpá Ỳès̀ù ná'ù adódu mànà.

12 Àlě t'ádòná Apolò nàndà dhu nǐ, ma mìt̀d̀è ka atdídǒ ndínǐ owu tí f̀r̀ábv̀v̀ atdíkpá ng̀k̀p̀à àlě t'ádóna mànà, pbé̀t̀ù kàdù nzá ndòzè ndàrà

kòmbí ányì. Ní kà rǎrà ányì kàsùmì àbà ndì ndí rò.

Kà rǐku dòná rò sedzà mà, ovita mànà

¹³ Nyǐ nyàkǎ nyòkò ípìrǒ rò nyìkpókù nà, nyǎdù ìko pòtsó fùkú a'uta ǒ. Nyǐ nyàkǎ nyǐ'ì mànzì tó ale-afí nà, nyǎdù ì'ì ɔbì nà ale tí.

¹⁴ Nyǐ nyàkǎ nyǒnzì kóró dhu àzè ǒ.

¹⁵ Àbanǐnzó, nyǐ nyúni wà Stìfanà mà pbì idzá-bhà mànà kóró. Abádhí nǐ'ì ndì wemberè tí Yēsù na'ú fùkú pbìrì Àkayà ǒ ale nzínzì ǒ. Ndirò abádhí adzì ì Kàgàwà bhà ale-kàsǔ t'ónzita tò. Ní ma mìtdè nyǐ ìtdè tí,

¹⁶ nyǐ nyàkǎ nyǐrì kǒkò dhu bhěyi ale-tidò-tsǔ dhu. Ndirò, nyǐ nyàkǎ nyǐrì kǎkà atdyúya nyú nà arí kasu ònzì, 'ìvò adyo nyú atdíkpá abádhí mànà ale-tsǔ dhu átò.

¹⁷ Ìdhèdu ìka wà ndì Stìfanà mà, Fòrtunatò mà Àkayìkò mànà níwǔ ùvò tidú dhu dǒ. Abádhí ìwǔ oko fùkú ngari ǒ tidú.

¹⁸ Ndirò abádhí nábhu afídu ràyi àdhàdhì abádhí ábhu afíkù ràyi dhu bhěyi. Nírò, dhu àkànà wà kuni kǒkò dhu bhěyi ale tó ìdzìnga.

¹⁹ Àziyà tó mùlengù ǒ Kànísá nóvì nyǐ. Ndirò Àkilà mà Pèrèsílà nà, atdíkpá kǎkà fǐ-dzá arí 'ùndù kànísà mànà, nóvì nyǐ atdíǒ Àdràngbǎle Yēsù-nyutsì.

²⁰ Kǎkà iró rǐ'ì àlě t'ádóna kóró nóvì nyǐ. Ndirò nyǐ mà átò nyǐ nyàkǎ nyòvì nyǐ nzínzìkù ǒ mběyi nyú.

²¹ Ìma Polò, yàrí ní ndì ɔtsúdu nyú nǐ ma màndí fùkù dhu, movì nyǐ ònà.

²² Ndi ale apé nǚ Ádrùngbǎle Yěsù nózè, ní ndi ale àkǎ ofúngá nà.

Màrànatà! Kà-tì ní: Àě tó Ádrùngbǎle Yěsù àkǎ ndìrà!

²³ Àě tó Ádrùngbǎle Yěsù nákǎ ndàso nyǚ!

²⁴ Ma mózè nyǚ kóró Yěsù Krístò-nyutsì.

Ungbòta-Ɖwátá Tó Bhǔkù

Ndrǔna: Ungbòta-Ɖwátá Tó Bhǔkù New Testament

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ndrǔna (Ngit)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

abb6c630-aaf1-5647-8172-605215e8fe12